



תשורה



משמחת הנישואין של
מנחם מענדל וחי' מושקא שיחיו
לרנר

כ"ה מנחם אב תשפ"ה

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד



חשורה



משמחת הנישואין של
מנחם מענדל וחי' מושקא שיחיו
לרנר

תשורה
משמחת הנישואין של
מנחם מענדל וחי' מושקא שיחיו
לרנר

כ"ה מנחם אב תשפ"ה

•

נערך ע"י:
Teshurahzetter@gmail.com

בעזה"ת.

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן התמים הרב **מנחם מענדל** שי' עם ב"ג הכלה מ' **חיי מושקא** תי', ביום כ"ה מנחם אב ה'תשפ"ה.

על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בעת חתונת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה. בראש התשורה נדפס תצלום התשורה שחולקה בחתונת כ"ק אדמו"ר מה"מ.

התשורה נחלק לשערים:

שער המשפחה - (א) מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לסב החתן הרב חיים שי' פרוס. **(ב)** מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז החתן הרב יצחק אליהו וזוגתו מרת רייצע קאסאווסקי ע"ה. **(ג)** מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז הכלה הרב רפאל ווילשאנסקי ע"ה. **(ד)** מכתב מכ"ק אדמו"ר מה"מ לסב סבא של הכלה הרב אלכסנדר סענדר מענקין ע"ה. **(ה)** מכתב מכ"ק אדמו"ר מה"מ לסב סבא של הכלה הרב בצלאל ווילשאנסקי ע"ה **(ו)** מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז הכלה הרב משה אשכנזי ע"ה. **(ז)** מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז הכלה הרב גרשון מענדל ע"ה ותבלח"ט זוגתו הרבנית בת' שתי' גרליק. זכו הרה"ח הרה"ת ר' גרשון מענדל ביחד עם - תבלחט"א - זוגתו הרבנית שתחי', שקבלו ריבוי מכתבים/אגרות ק' מהרבי בנוגע לשליחותם במילאנו איטליא. ב"תשורות" לרגלי שמחות במשפחה, האגרות האלה מודפסות בהמשכים. רוב האגרות עד שנת תשכ"ב כבר פורסמו, והננו מדפיסים כמה מכתבים מהשנים תשכ"ג והלאה. תודתנו נתונה לדוד הכלה הרב לוי יצחק שי' גרליק שמסר מכתבים אלו ע"מ לזכות בהם את הרבים.

שער "דובב שפתי ישנים" - בקשר עם פטירתו לאחרונה של סב הכלה, ראש ישיבות חסידי חב"ד ליובאוויטש בצפת הגה"ח יי"צ ווילשאנסקי ע"ה - מובא שיעור בענייני תחילת מסכת בבא קמא (המסכת הנלמדת בשנה הקרובה בישיבות תות"ל). בשיעור זה, אפשר לראות באופן מיוחד את שיטתו המיוחדת - בה התמיד קרוב ליובל שנים (!) - בהעמדת סוגיות יסודיות בש"ס על יסודי תורתו של נשיא דורנו (השיעור נכתב בעבר, ומפרסם כאן שוב לעילוי נשמתו).

בתור הוספה מופיע כאן תדפיס מפרק א' (פרק ה) מהספר שמכינים לדפוס על א"ז הכלה הרב גרשון מענדל ע"ה ותבלח"ט זוגתו הרבנית בת' שתי' גרליק.

ויהי רצון שיבנו בית נאמן בישראל, בנין עדי עד, שיחיש וימהר בנין הבית השלישי הנצחי, ומהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה. ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן והוא יגאלנו.

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

משפחת ווילשאנסקי

מילאנו, איטלי

משפחת לרנר

ברוקליין, מאס. ארה"ב

התשורה שחולקה בחתונת כ"ק אדמו"ר מה"מ

ב' תש"ח

שלום וברכה

אדכרין טוב, איזט בלוזת בית הכות הגהולת ג'
ח' מוסקא חמי יז ב' החתן היה ג' מנחם אפריל ש'. הנני
בהה אכבד את כל הנוסחין תוך דשנת אדען, מקרוב
ועתחק, דמשורה המוסקת בה. העתק גבתי בפי יד
קבול ש' בוד כ' ארבע ארבע, אדען הראשון, רבן
הגדול אדען אלה (בג' יצ' יצ' סגולה יהיה ג' דאטי
נפיש ועד דער. בתוכי ידין ארץ, ד' עליה יאז, וכל
הגדל תורה יאז.

קשגתה וקקרנה

ישיבה . תוצבי-תלמידי (זינדאוויטש)
א. י"ד כסלו תרפ"ט . ווארשע .

[illegible]

הוא נשאל: "האם אתה יכול להגיד לי, מה אתה חושב על הסיפור הזה?"

[illegible]

Handwritten text at the bottom of the page:

Handwritten text at the bottom of the page.

Заповѣди Божіе любить
и почитать наравно

Ch. Carle

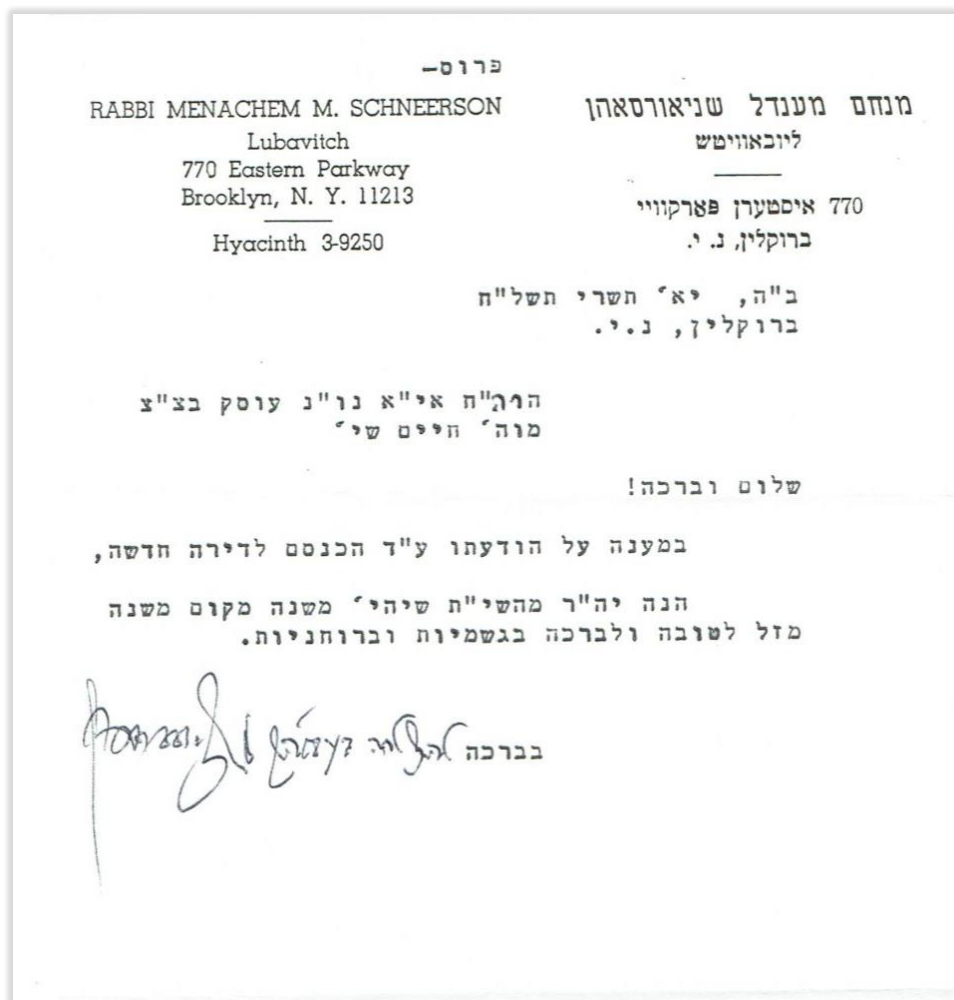
מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לסב החתן הרב חיים שי' פרוס

א.

בשלהי תשל"ז ביקש הרב חיים שי' פרוס הסכמה וברכה בקשר לקניית בית חדש וקיבל מענה:

"לקנות באם המחיר נכון".

מכיון שלא היתה ברכה ישירה מהרבי, הוא החליט להמתין עד שיקנה את הבית. ובכן, לאחר מספר שבועות ירד מחיר הבית ואז קנה אותו. הנה מכתב (כללי-פרטי) שקיבל אחרי דיווחו עם הרבי ע"ד קניית הבית.



בכתי"ק הוסיף:

[ה]רה"ח

[בברכה] להצלחה בעבוה"ק/חת"ק/

ב.

מענה כללי-פרטי להרב חיים שי' פרוס (נעתק במכתב המזכירות אליו):

"נת' ות"ח.

ודבר בעתו -

בסמיכות לימי הפורים אשר ליהודים הייתה אורה גו' ויקר.

כן תהי' לנו - וככל הפירושים.

אזכיר עה"צ.

מצו"ב השתתפות (סמלית)."

[הרבי צירף שני שטרות של 100 דולר]

פרוס-בוסטון
Tel. HYacinth 3-9250
Cables: LUBAVITCH NEWYORK

מזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליו באוויטש
SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, כ"ד אד"ש ה'תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק הא"צ וכו'
מוה' חיים שי'

שלום וברכה!

במענה למכ' מיום ד' כ' אד"ש ע"ד
קניית הבנין לבית חב"ד, הואיל כ"ק אדמו"ר
שליט"א לענות:

"נת' ות"ח.
ודבר בעתו -
בסמיכות לימי הפורים אשר ליהודים
הייתה אורה גו' ויקר.
כן תהי' לנו-וככל הפירושים.
אזכיר עה"צ.
מצו"ב השתתפות (סמלית)."

בברכות כס"ס
בנימין קליין

מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז החתן הרב יצחק אליהו וזוגתו מרת רייצע קאסאווסקי ע"ה א.

קאסאווסקי - רייצע

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בית, כג' ט"ח תשי"ז
ברוקלין

הנחת ה"א"א ביום כו'
בית יצחק אלי' גי'

דלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום החמישי:

הכל אשר לא עלתה בידו להשתתף/בוסן עזרתו ובפרט בטעמי
עצות וטובות תורה ודעת בראשית, ויהי רצון שעל כל צדק להגא תהי'
הזדמנות עמנו כזו, ודע אז יוסיף מעיני תורה ופסוק, באילו השתתף
בהפסוק ולקח משה כנסת בלימוד התורה וקיום מצוותי'.

כבקשתו יזכירו את כל אלה שכתב אודותם על הסיון הק'
על כיון שיהא אדמו"ר ומוקללהיה בנביא ויחזק,

ויהי רצון אשר קבין הבית יהי' בשעה טובה ולהפליטה
בגמטיות וברוחניות גם יחד.

והשם יתברך ימלא ימי חריון וזוגתו תהי' כשורה ובקל
ותלד זרעא הייא וקיימא בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר עלייטא
lc קווינט
מזכיר

בכת"ק הוסיף:

[להשתתף] כאן

א. קווינט [חתימת המזכיר נכתב ע"י הרבי]

ב.

קסובסקי-שיקאגא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ח"י אדר א' תשי"ט
ברוקלין

הו"ת אי"א נו"נ וכו'
מוה' יצחק אלי' שי'

שלום וברכה!
לאחרי הפסק הכי ארוך, נהקבל מכתבו מיום השלישי
שהוכפל בו כי טוב, מהצלההו בהכחינוח למקצוע רואה השבון מאושר.
ויהי רצון אשר גם על ידי זה תהרבה פרנסתו באופן
שיוכל להוסיף פי כמה בעניני תורה ומצוה,
ולתעיר כמה שכותב הרמב"ם בענין ימות המשיח (סוף הל'
מלכים, לא נתאוו החכמים, עיי"ש), וכמדובר בעה היותו כאן, בענין ~~המצוה~~
לימוד תורה התמידות, נוסף על לימוד תורה הנגלה, אשר הכרה השעה היא
והובת גברא, וק"ל.

ולתודעתו על מצב זוגתו תחי',

תשי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זח"ק
בעתה וכזמנה כשורה ובקל.
בברכה לבשו"ס בכל האמור



נ.ב.

כמה יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים והניא הידועים
ושומר עליהם.

ג.

לכבוד שנת הלימודים החדשה שמתחילה בימים אלו מוגש בזה מכתב באנגלית אודות חינוך יהודי המתאים.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין ג. י.

By the Grace of G-d
5th of Menachem Av, 5721
Brooklyn, N. Y.

Mrs. Reitzia Shoshana Kosofsky
5628 N. Kimball Ave.
Chicago 45, Ill.

Blessing and Greeting:

I was pleased to receive your letter of Rosh Chodesh Menachem Av, in which you write that you have been elected President of the Junior group of N'shei Chabad in Chicago, and about your plans in this connection. May G-d grant that your election be in a happy and auspicious hour and that your leadership be highly successful in every respect, both in increasing the number of the members, as well as raising their standards.

As we are now in the midst of the Nine Days, recalling the sad days connected with the Destruction of the Beth Hamikdash, this is an auspicious time to reflect upon the ways and means of offsetting the causes which led to the Destruction, and to do everything possible to bring about its reconstruction and the Complete Redemption through our Righteous Moshiach. This is the main purpose of observing the present period of the Nine Days, and the activities of the N'shei have an important place in the said constructive factors which will hasten the Geula Shlema.

Hoping to hear good news from you,

With blessing,

By

On the question of your daughter's education, as to which school she should attend, it is difficult for me to give you advice without knowing all the particulars of the two educational institutions you mentioned. However, I can make one general point, and that is, she should go to that school where there is the greatest measure of Yiras Shomaim, which is the most essential consideration, especially at the beginning of a child's education - as it is written in our Torah, "The beginning of wisdom is Yiras Hashem."

[תרגום חפשי]

ב"ה
ה' מנחם אב, תשכ"א
ברוקלין, נ.י.

מרת רייצע שושנה קוסובסקי
5628 נורט' קימבאל אווניו
שיקגו 45, אילינוי.

ברכה ושלוש:

נעם לי לקבל מכתבה מראש חודש מנחם אב, בו כותבת שנבחרה ליו"ר קבוצת הנוער של נשי חב"ד בשיקאגו, ועל תוכניותיה בקשר לזה. יהי רצון מהשי"ת שתהא בחירתה בשעה טובה ומוצלחת, ושמנהיגותה תצליח הצלחה יתירה בכל הבחינות, הן בהגדלת מספר החברות והן בהעלאת הרמה שלהן.

כיון שנמצאים בעיצומם של תשעת הימים, ונזכרים בימים העצובים הקשורים לחורבן בית המקדש, הרי זה זמן מוכשר להרהר בדרכים ובאמצעים לבטל את הסיבות שהובילו לחורבן, ולעשות את כל מה שביכולתנו כדי להביא לבנייתו מחדש ולהביא לגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו. זוהי המטרה העיקרית של שמירת התקופה הנוכחית של תשעת הימים, ולפעילותן של נשי חב"ד יש מקום חשוב בגורמים המועילים האמורים שיזרזו את הגאולה השלימה.

בתקווה לשמוע ממנה בשורות טובות,

בברכה,

ע"י [ניסן מינדל]

בנוגע לשאלה על אודות חינוך בתה, באיזה בית ספר עליה ללמוד, קשה לי לייעץ לה מבלי לדעת את כל הפרטים של שני מוסדות החינוך שהזכירה. עם זאת אוכל להעיר הערה כללית, והיא, שעליה ללכת לבית הספר שבו יש את המידה הגדולה ביותר של יראת שמים, שהוא השיקול החשוב ביותר, בייחוד בתחילת חינוכו של ילד - כפי שכתוב בתורתנו "ראשית חכמה יראת ה'".

.ד

בקשר עם חודש אלול הממשמש ובאה מוגש בזה מכתב באנגלית ע"ד חודש אלול.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
21st of Elul, 5727
Brooklyn, N. Y.

Mrs. Reitza Kosofsky
3126 West Hood Ave.
Chicago, Ill. 60645

Blessing and Greeting:

I duly received your letter of the 7th of Elul with the enclosure. May G-d grant that you should have good news to report in the matters about which you write.

The Zechus of your Tzedoko, for which receipt is enclosed herewith, and your efforts to spread Yiddishkeit through the Neshei Chabad of Chicago, of which you are president, will surely stand you and yours in good stead.

No doubt you have heard of the Alter Rebbe's explanation of the significance of the month of Elul, in terms of the following analogy: There are times when a king leaves his palace and goes out to meet his subjects in the field, when everyone, regardless of his state and station, can approach the king, and the king receives everyone graciously and fulfills their petitions. The days of Elul are such a period when the King of Kings is, as it were, "in the field." This is, therefore, the proper time to strengthen the adherence to the commandments of the King, and to receive a greater measure of the King's blessings.

Wishing you and yours a Kesivo vaChasimo Tovo,

With blessing,

m. Schneerson

[תרגום חפשי]

ב"ה
כ"א אלול, תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מרת רייצע שושנה קוסובסקי
5628 נורט' קימבאלל אווניו
שיקגו 45, אילינוי

ברכה ושלוש:

מכתבה מז' אלול נתקבל עם המצורף. יהי רצון מהשי"ת שיהיו לה בשורות טובות לבשר בענינים עליהם היא כותבת.

זכות הצדקה שלה, אשר הקבלה עליה מצורפת בזה, ומאמציה להפיץ יהדות על ידי נשי חב"ד בשיקאגו שבראשותה, בוודאי יעמדו לה ולמשפחתה לטובה.

בוודאי שמעה את ביאור אדמו"ר הזקן על משמעות חודש אלול, במשל הבא: ישנם זמנים שהמלך יוצא מהיכלו לפגוש את נתיניו בשדה, ואז כל אחד, מבלי הבט על מצבו ומעמדו, יכול לגשת אל המלך, והמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות וממלא את בקשותיהם.

ימי חודש אלול הם תקופה כזו שבה מלך מלכי המלכים נמצא, כביכול, "בשדה". לפיכך, זהו הזמן הראוי לחזק את הדביקות במצוותיו של המלך, ולקבל מידה גדולה יותר מברכותיו של המלך.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לה ולמשפחתה,

בברכה, /חתי"ק/

מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז הכלה הרב רפאל ווילשאנסקי ע"ה

א.

המכתבים להרב רפאל ווילשאנסקי ע"ה המופיעים כאן הם צילומים מהעתק המזכירות.

ווילשאנסקי-פאריז

14

ב"ה, כ"ה אדר א' תשי"א
ברוקלין.

חרתית הווייז אי"א נז"מ וכו'
מוה"ר רפאל ש"י.

שלום וברכה!

במענה על מכתביו מיום ההילולא ומב' דריית אדיר.

שני הפי"נ שלח קראחים על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר
ובטח יעורר רחמים רבים עליהם להתפרך בכל המצטרך להם.

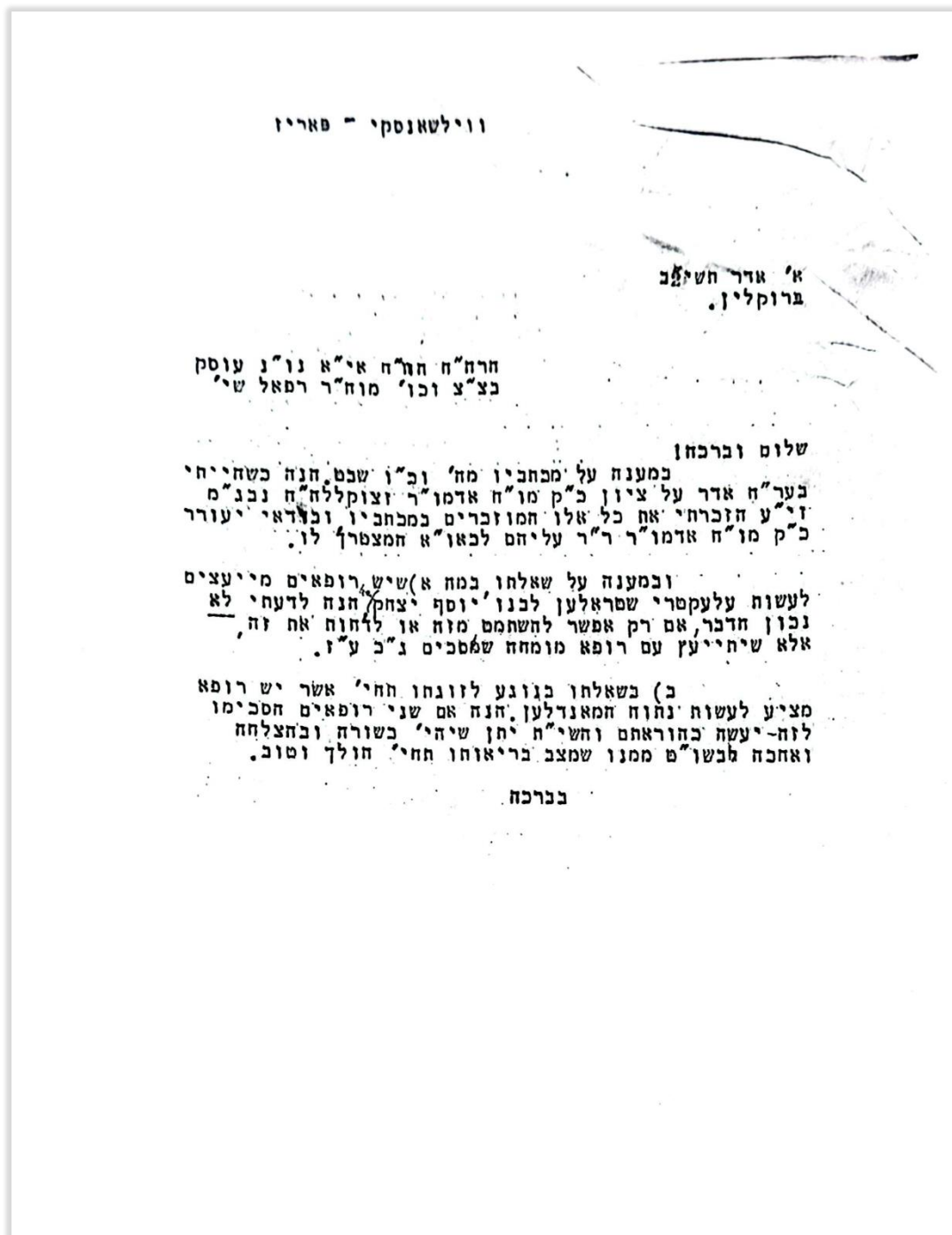
בענין בריאות זוגתו חי' - בטח ממלאה היא אחרי הוראת
הרופאים, אף כי להתמיר בזה בי ותר, אך למוחר הוא.

משיכ שקשה עליי' ההליכה, הנה יש אופנים שמועיל בזה
לבישת חגורה מחממת וכיו"ב, וכדאי שישאל את הרופא שלה ע"פ

והשי"ת יתן שיהי' הכל כשורה בעתו ובנקל ויבשר טובות
מלידת זרעא חי"א וקיימא.

בברכה

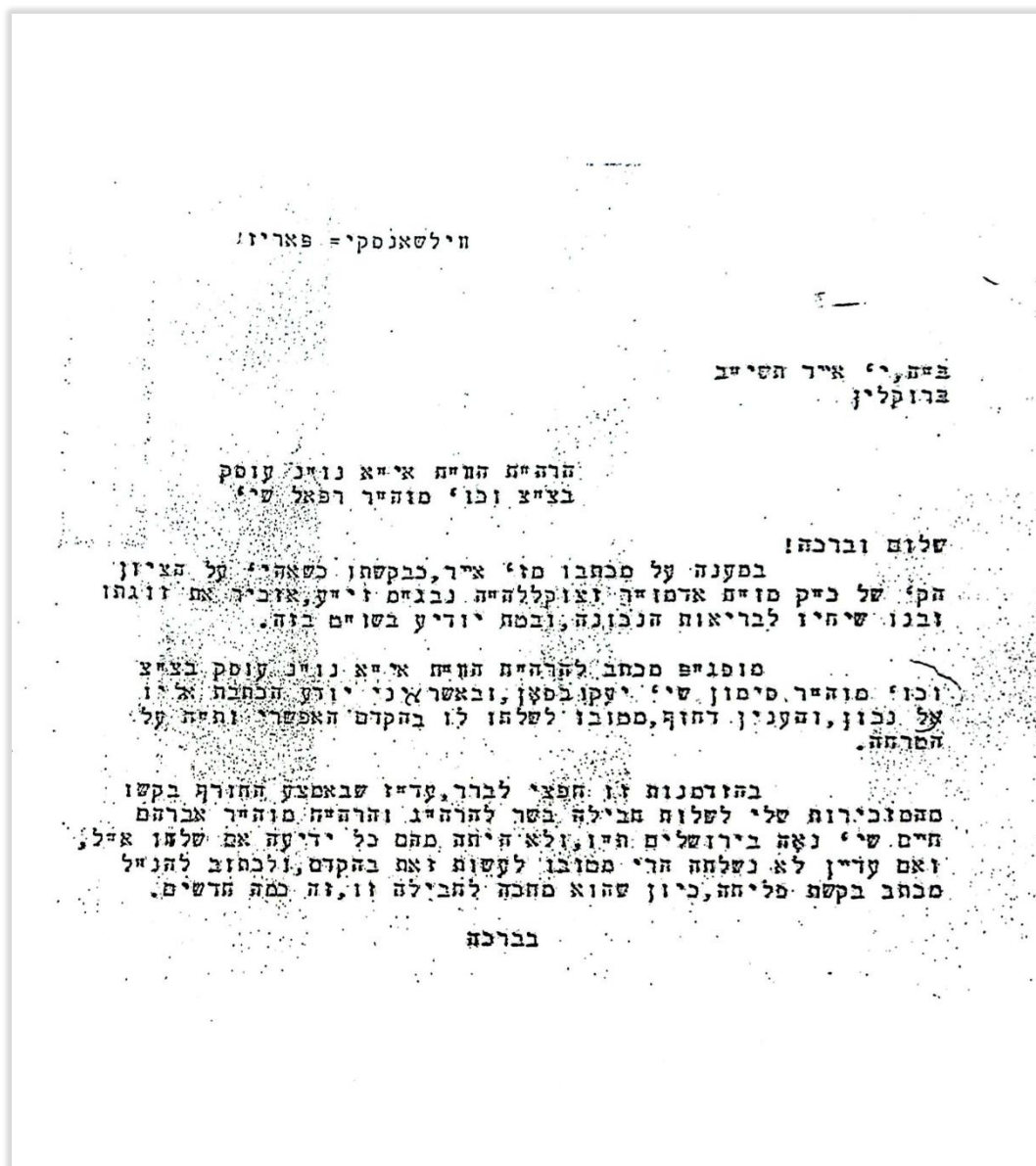
ב.



בכתי"ק הוסיף:

[יוסף יצחק שי']

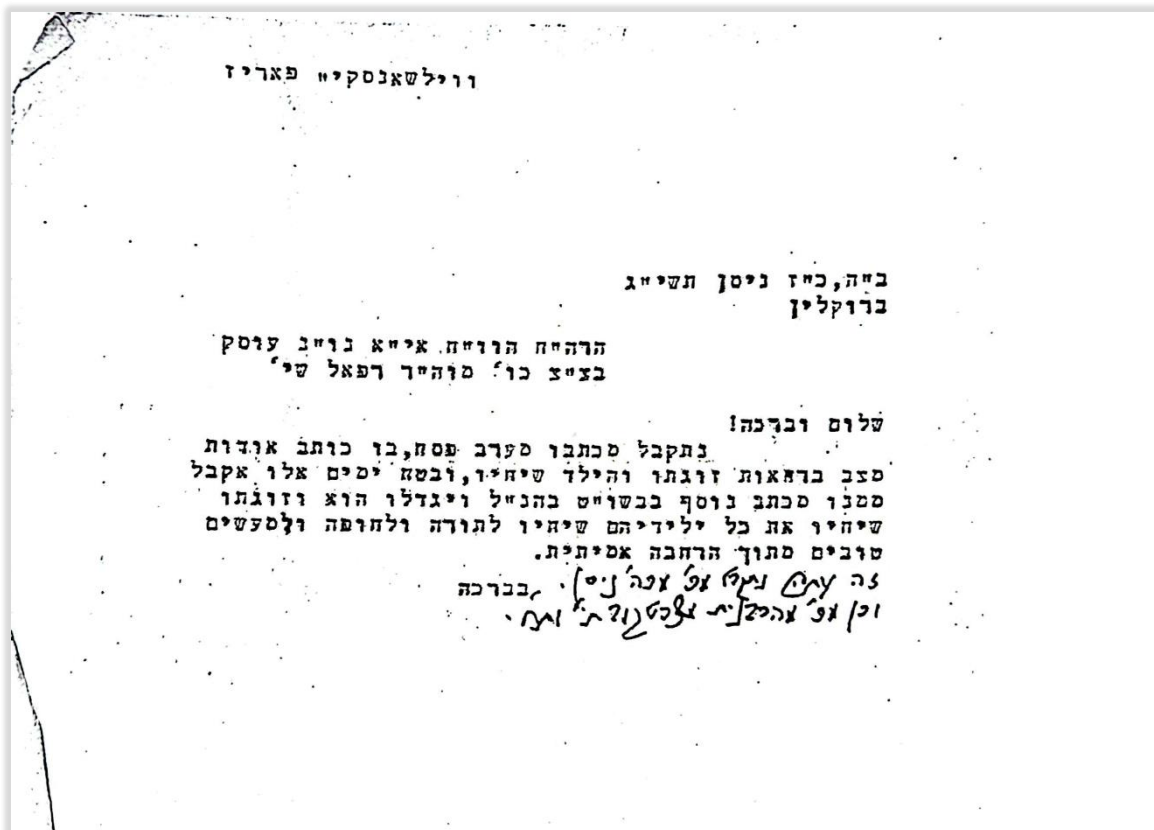
ג.



בכתי"ק הוסיף:

א[יני יודע]

ד.



בכתי"ק הוסיף:

זה עתה נתקבל מכ' מכה' ניסן.

וכן מכ' מהרבנית מצרטקוב תי' ות"ח.

ה.

ווילשאנמקי = פאריז

בי"ה. ס"ב אדר ב' תשי"ד
ברוקלין

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"ע מוה"ר רפאל שי'

נבהלתי להשמועה מפטירה זוגתו ע"ה.

הסקום ינתם אותו בתוך שאר אבלי צנן וירושלים.

ויתן הדי"ח אשר מכאן ולהבא לא ידע עוד מכל צער
ועומ"נ חיו ואך טוב ימצא תכה"י.

בברכה

נ.ב.

האומנם השגיח פר"פ. האמבורגער כל הזמן על
אופני וסדרי הרפואה?

בכתי"ק הוסיף:

[ט]ו"ב [אדר ב' תשי"ד]

ו.

ווילשאנסקי - פאריז

בי"ח. יג' אדר חשט"ו
ברוקלין

חוי"ח אי"א נוי"נ עוסק בציצ
מוח"ר רפאל שי'

שלום וברכה

במענה על מכתבו מעשי"ק שנחבל ביום ב' הוא יום
היארצייט של זלאטע חנצבי"ח.

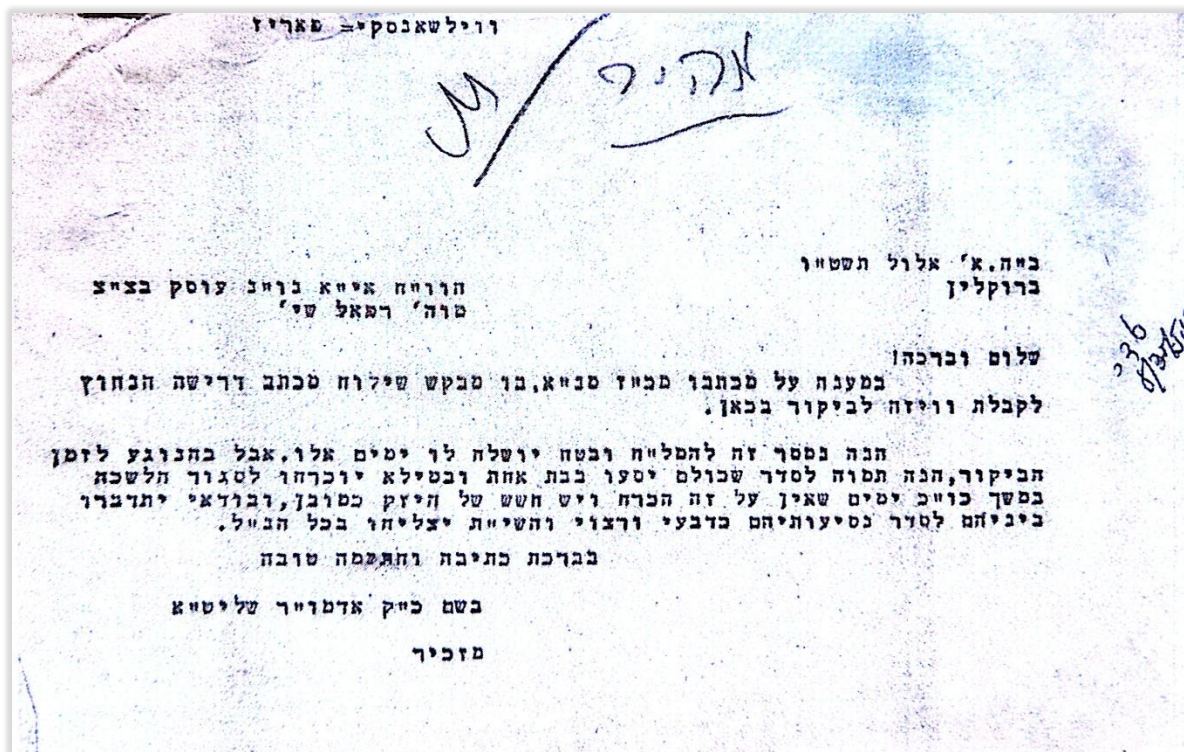
ויח"ר מחסי"ח שמכאן ולחבא יחיו בידו/בשורות טובות
ומשמחות חן בענינים חפריים וחן בענינים הכללים ויצליח בעבודתו
בקדש בכרם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבגיים זי"ע ושכרו במדחן
של חקב"ח ובפרט בנחת חסידותי מכל ילדיו שי' מחוך בריאות והרחבת
חדעת.

בברכה

בכת"ק הוסיף:

רק [בשורות טובות]

ז.

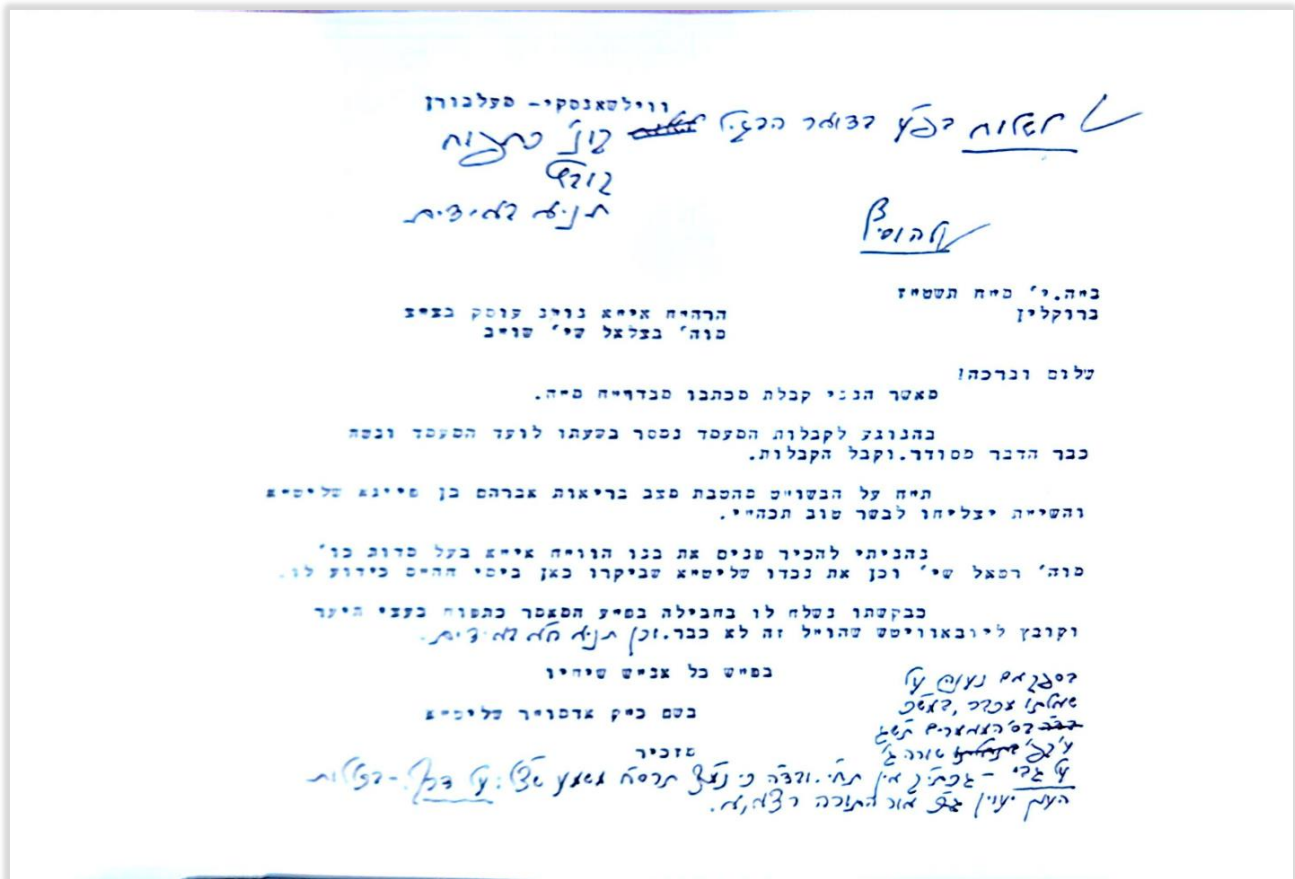


בכתי"ק הוסיף:

מהיר

מכתב מכ"ק אדמו"ר מה"מ לסב סבא של הכלה הרב בצלאל ווילשאנסקי ע"ה

צילום מהעתק המזכירות. בתוך המכתב מוזכר א"ז הכלה הרב רפאל ווילשאנסקי.



בכתי"ק הוסיף:

לשלוח בפ"ע בדואר הרגיל לשלוח

קונ' כתפוח

קובץ

תניא באידית

להוסיף

[וקובץ ליובאוויטש שהו"ל זה לא כבר]. וכן תניא ח"א באידית.

בספק אם נענה על שאלתו מכבר, במש"כ בד"ה בס' המאמרים תש"ג ע' קפ' בתחילתו שורה ג' על גבי
- גוכתי"ק אין תח"י. ובד"ה כי נמ"צ תרס"ח משמע שצ"ל: על דרך. - בכללות הענין יעוין ג"כ אור
התורה רצא, א.

מכתב מכ"ק אדמו"ר מה"מ לסב סבא של הכלה הרב אלכסנדר סענדר מענקין ע"ה

צילום מהעתק המזכירות. המכתב נדפס באגרות קודש חלק ו' עמוד שמט (אגרת א'תתנג).

מענקין - פריז

בי"ח, כ"ב אלול חשי"ב
ברוקלין.

חרח"ח חו"ח אי"א כו"ט עוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר אלכסנדר
סענדר ע"ה

שלום וברכה

בנועם קבלתי מכתבו מג' חבוא, בו כותב שממשיך
בעבודתו קלייען גשמי' בעד חשיבה - שבמילא נעשה הגשמי' ו
רוחני' - און זייען רוחני' וכן. משתדל בחי' וכו' בבי' לחסיד' ע
על סביבתו וכו', ומח שמחיי' במכתבו שלפעמים רבות נופל
במחשבתו ואומר לעצמו מי הוא המטיף מוסר וכו' הנה בכלל
ידוע מרז"ל אמלא עוזרו אין יכול לו, ובמילא לא הוא המטיף
ולא חנא האומר מוסר אלא שמוסר דברי אמת/חלקוה' מחורח
אמת ובפרט צח"ס העומד בחקירות לגשי' אנון הוא כ"ק מו"ח
אדמו"ר חרי' אין עליו אלא מילוי שליחות ובמילא כח המשלח
עמו וכ"ק מו"ח אדמו"ר יש לו געזונג ברייטע פלייצעס דורכפירן
שליחותו בכל מקום ובכל זמן ע"י כל אדם ובלבד שי' עמוד השליח
בקשור עם המשלח.

ולקראת השנה החדשה חבאת עלינו ועל כל ישראל
לטובה ולברכה, חגני בזה לחבי' ברכתי לו ולבי"ב שי' חיו ברכה
כתיבה וחתמה טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמי' וברוחני' ו

בברכה

בכתי"ק הוסיף:

[ובפרט] מ[חסיד]

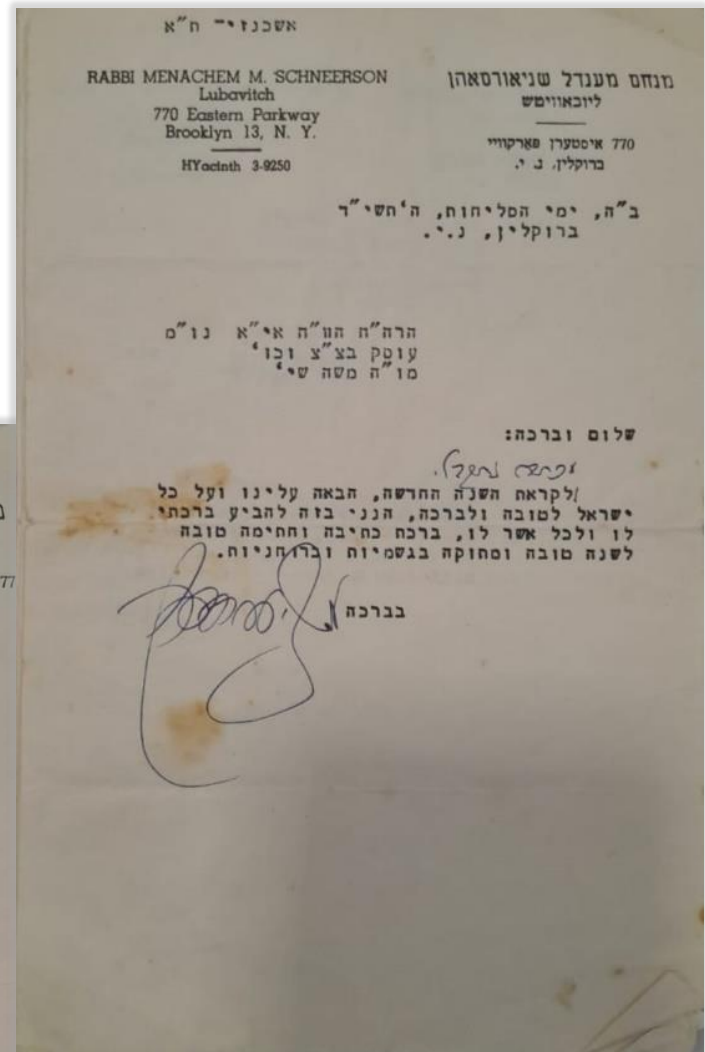
מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ א"ז הכלה הרב משה אשכנזי ע"ה

א.

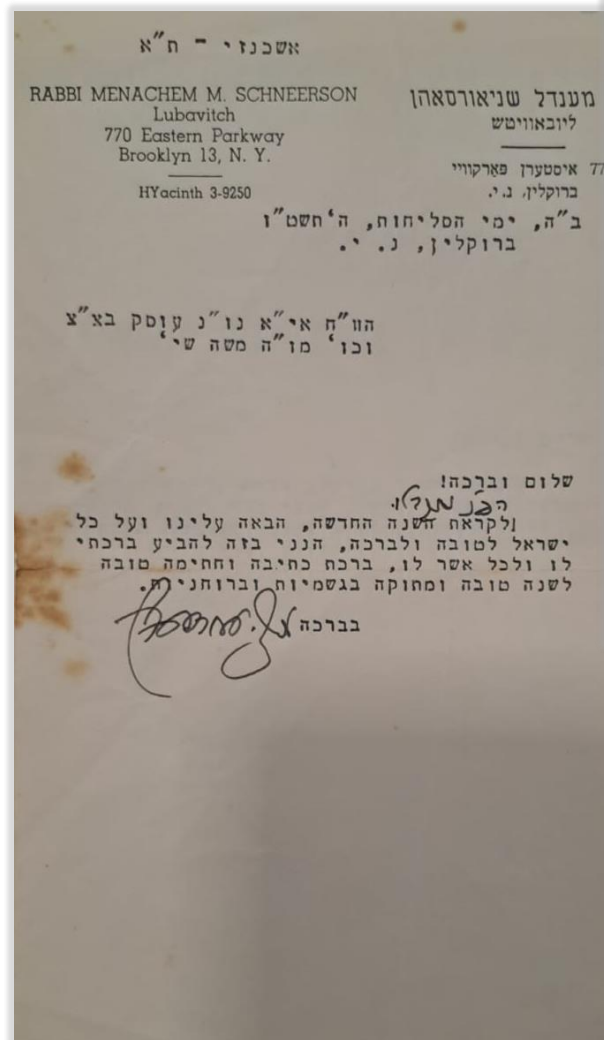
בכתי"ק הוסיף:

מכתבו נתקבל.

[ולקראת]



ב.

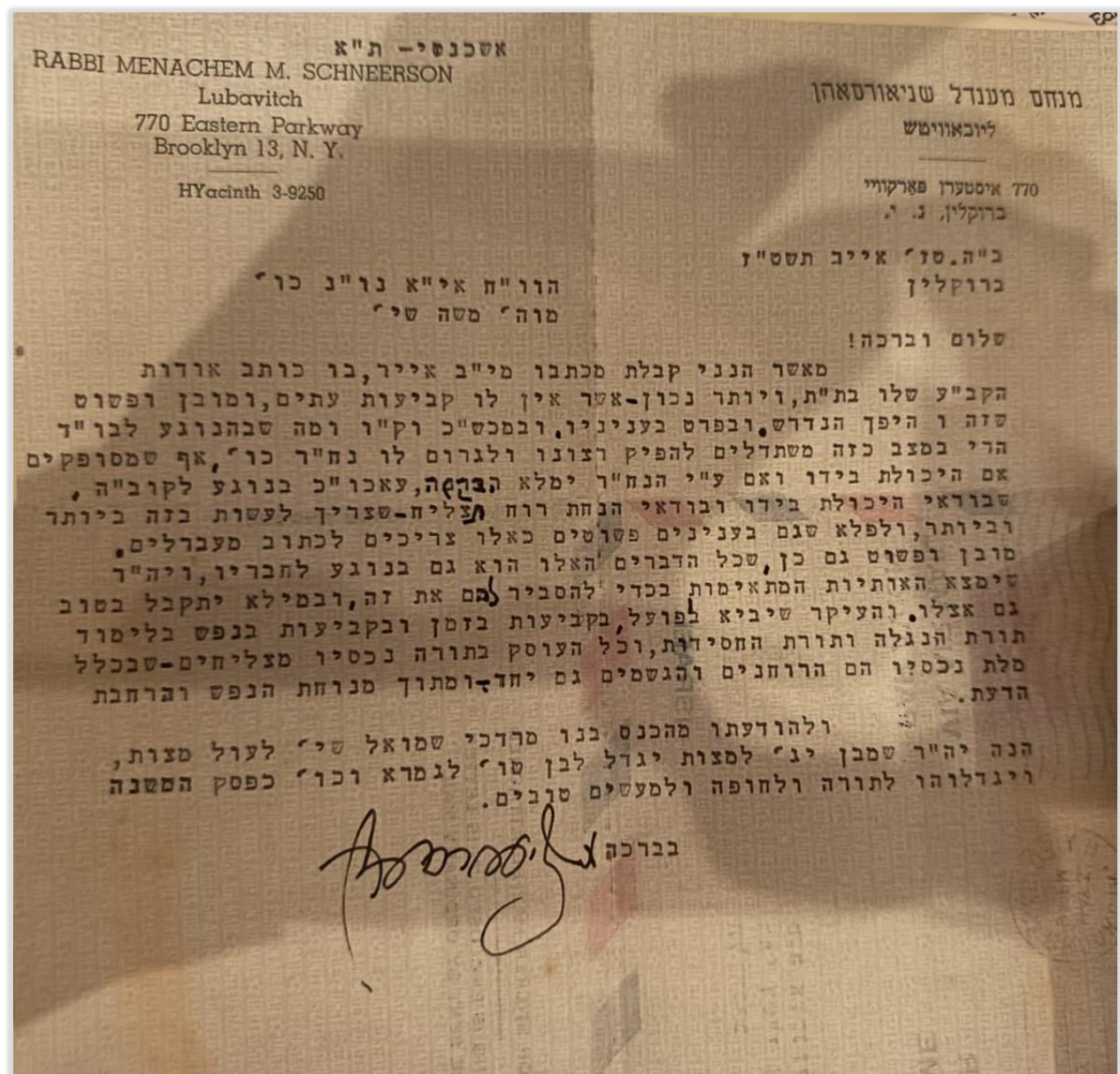


בכתי"ק הוסיף:

[בברכה] הפ"נ נתקבלו.

[ולקראת]

ג.



בכתי"ק הוסיף:

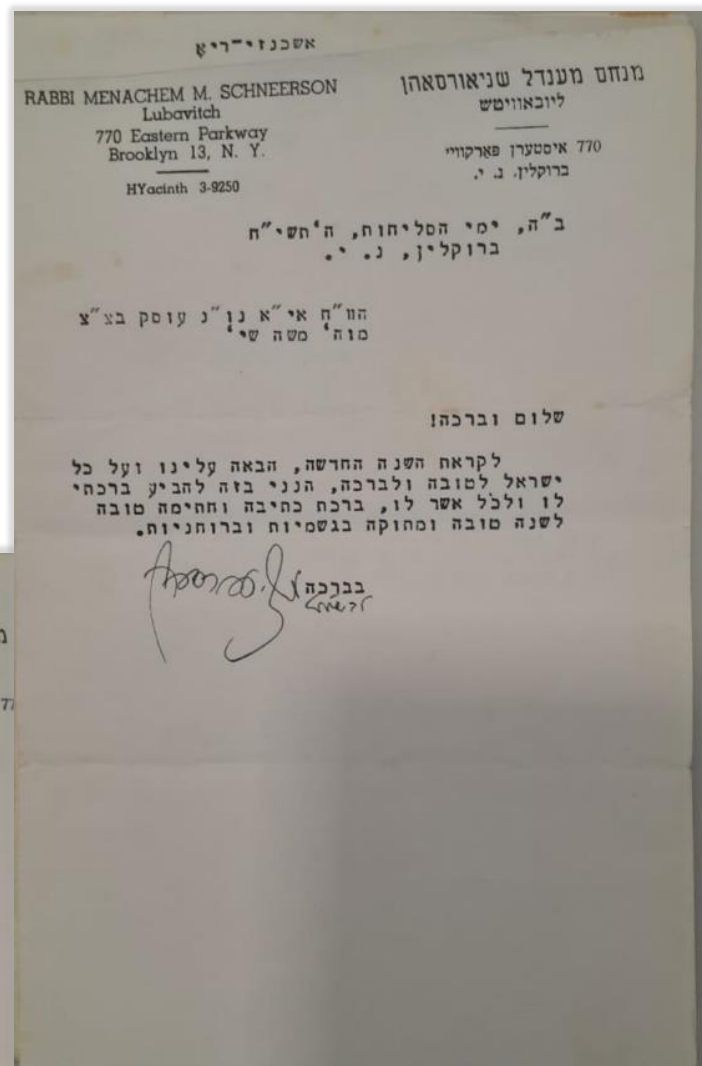
[ימלא] **הבקשה**

[לה] [ם]

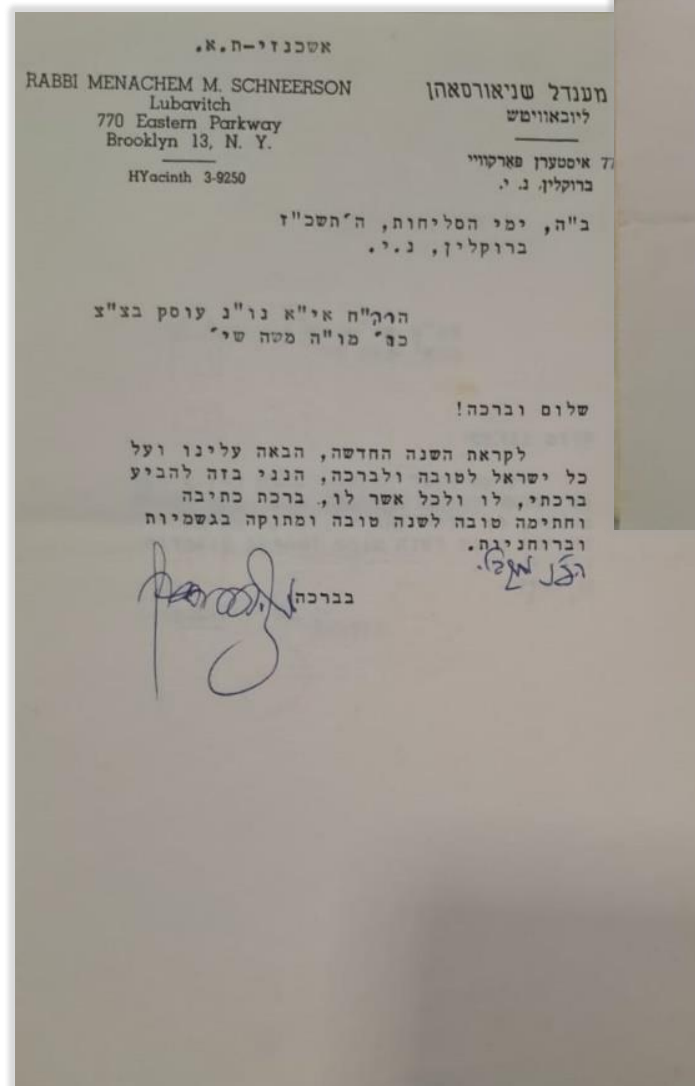
[ל] [פועל]

ד.

בכתי"ק הוסיף:
[בברכה] לבשו"ט



ה.



בכתי"ק הוסיף:

[ה]רה[ח]

הפ"נ נתקבל.

ו.

בכתי"ק הוסיף:

[ה]רה[ח]

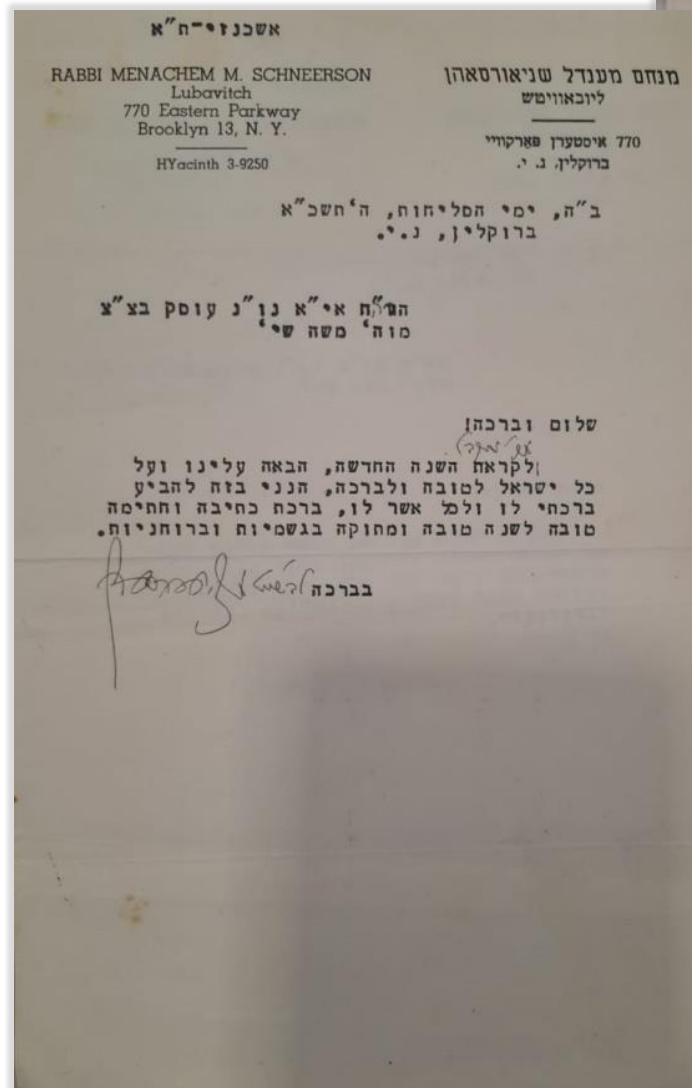
הפ"נ נתקבל.

ו[לקראת]

הס' נתקבל ות"ח ת"ח.



ז.



בכתי"ק הוסיף:

[ה]רה[ח]

מכ' נתקבל.

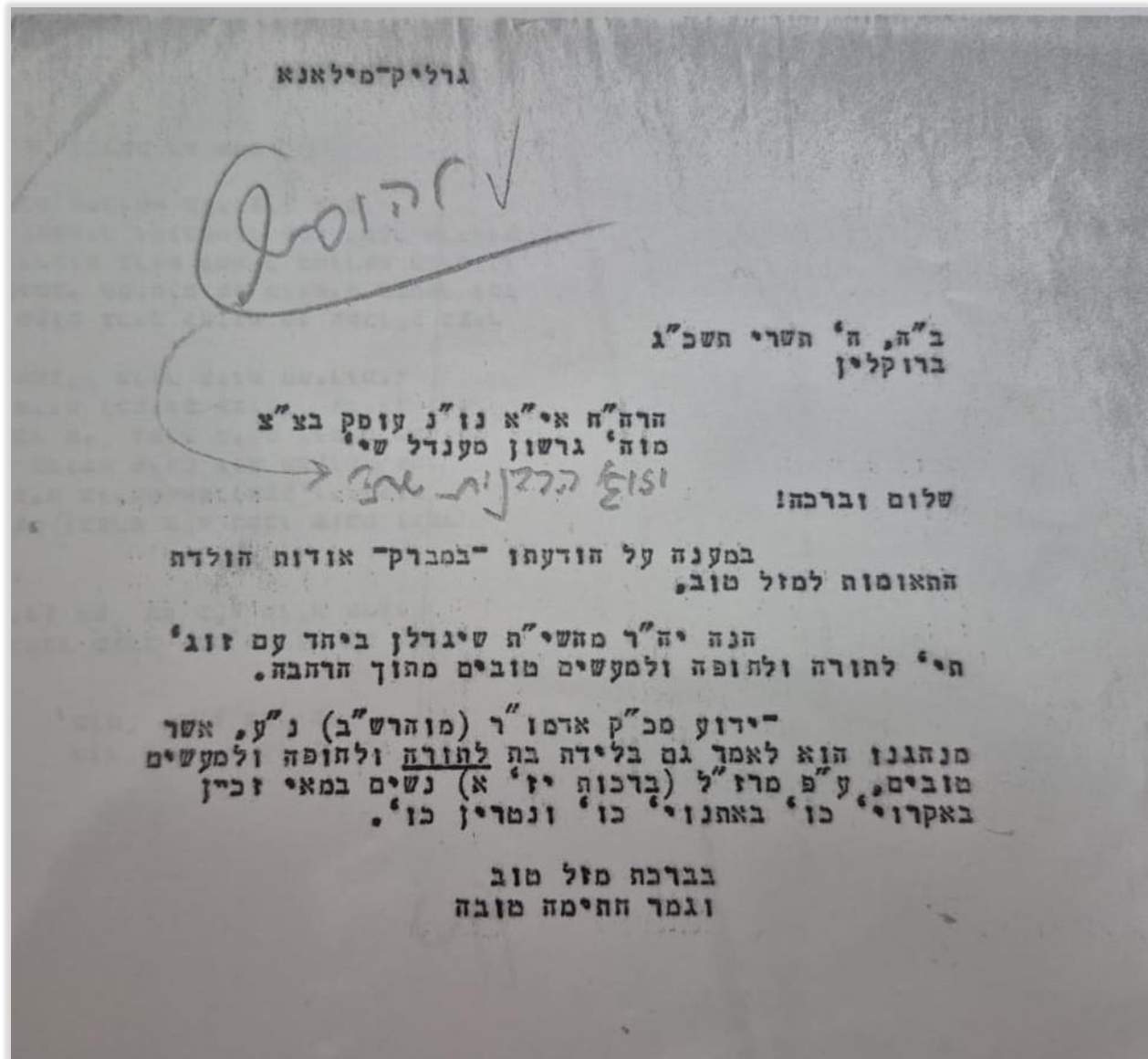
ו[לקראת]

[בברכה] לבשו"ט

מכתבים מכ"ק אדמו"ר מה"מ לא"ז הכלה הרב גרשון מענדל
ע"ה ותבלח"ט זוגתו הרבנית בתי' שתי' גרליק

✕

מכתב (צילום מהעתק המזכירות) בקשר להולדת סבתא של הכלה ותאומה שלה.



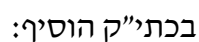
(א) מברק במענה לשאלת הרג"מ בנוגע לביקור בתו מ' רבקה לאה שהיתה אז בת שנתיים לאה"ק:

"לעשות כעצת הרופא. בברכה

"/מקום החתימה/"

(ב) מענה על הודעתו מהשתתפות בפתירת הישיבה במאנטרע:

"כמובן נכון במאד"



[ל]הם

[שאלת] **ם במכ' ו** [במברק]

ג.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין ג. י.

B.H. 5th of Kislev, 5723
Brooklyn, N.Y.

אכא
5724
ג' ניסן
ה'תשפ"ה

Mrs. Basya Garelik
Via Uberti 41
Milano.

Brocho v'Sholom:

I received your letter, post-dated Nov. 13, in which you write about the recent birthdays of your children and the party which you arranged. May G-d grant that together with your husband you should bring up all your children to a life of Torah, Chuppah and Maasim Toivim, in good health and true Chassidish Nachas.

I will remember your children in prayer, especially your son Levi Yitzchok in connection with his third birthday and Opsherenish.

May G-d also grant that the progress of the institutions which you report, will continue steadily and at a growing pace, including also the essential point of "raise up many students" which had been emphasized at many Farbrengens, as your husband has no doubt told you. May all the work be with Hatzlocho, and may you have good news to report always.

With blessing

By *Isaac Rindes*

[תרגום חפשי]

ב"ה,
ה' כסלו, ה'תשכ"ג*
ברוקלין, נ.י.

מרת בתיה גרליק
ויה אוברטי 41
מילאנו.

ברכה ושלו:

קיבלתי מכתבה מתאריך 13 בנובמבר, בו היא כותבת על ימי ההולדת של ילדיה שאירעו לאחרונה ועל המסיבה שערכה. יהי רצון מהשי"ת שיחד עם בעלה, יגדלו את כל ילדיהם לחיים של תורה, חופה ומעשים טובים, מתוך בריאות הגוף, ונחת חסידי אמיתי.

אזכיר את ילדיה בתפילה, ובמיוחד את בנה לוי יצחק בקשר עם יום הולדתו השלישי והאפשרעניש שלו.

יהי רצון מהשי"ת גם שההתקדמות של המוסדות עליה היא מדווחת, תימשך בהתמדה ובקצב הולך וגדל, כולל הנקודה החיונית של "והעמידו תלמידים הרבה" שהודגשה בהתוועדויות רבות, כפי שבעלה בוודאי סיפר לה.

יהי רצון שכל העבודה תהיה בהצלחה, ושתמיד יהיו לה בשורות טובות לבשר.

בברכה

ע"י [ניסן מינדל]

(* אולי צ"ל תשכ"ד כי כתוב אודות אפשרעניש של בנה הרב לוי יצחק שהי' בתשכ"ד (המו"ל)

ג.

מברק מיום י"ז כסלו תשכ"ג:

שבתא טבא ולשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי' ולהפצת המעיינות חוצה בהצלחה תכתבו ותחתמו
התועדות שמחה ופעילה

/מקום החתימה/

ITALCABLE

Prefisso e Numero - Provenienza - Numero Parole - Data - Ore - Indicazioni eventuali

LMS188 MPD45 SY VXD211 K BROOKLYN NY 30 13 816P POSTA AL N. 8838

LT GARELICK LAZAR GANZBURG TELEGRAMMA via Italcable via Italo Radio

ZIPPEL ZEIREI ANASH NESHEI

GIULIO UBERTI 41 MILAN

251

Spazio riservato agli estremi di ricevimento

SHABATO TOVO ULSHONO TOIVO BELIMUD HACHASIDUS UDEROCHHO

ULEHAFOTZAS HAMAAYONIS CHUTZO BEHAZLOCHO TIKOSEIVU VESEICHOSEIMU

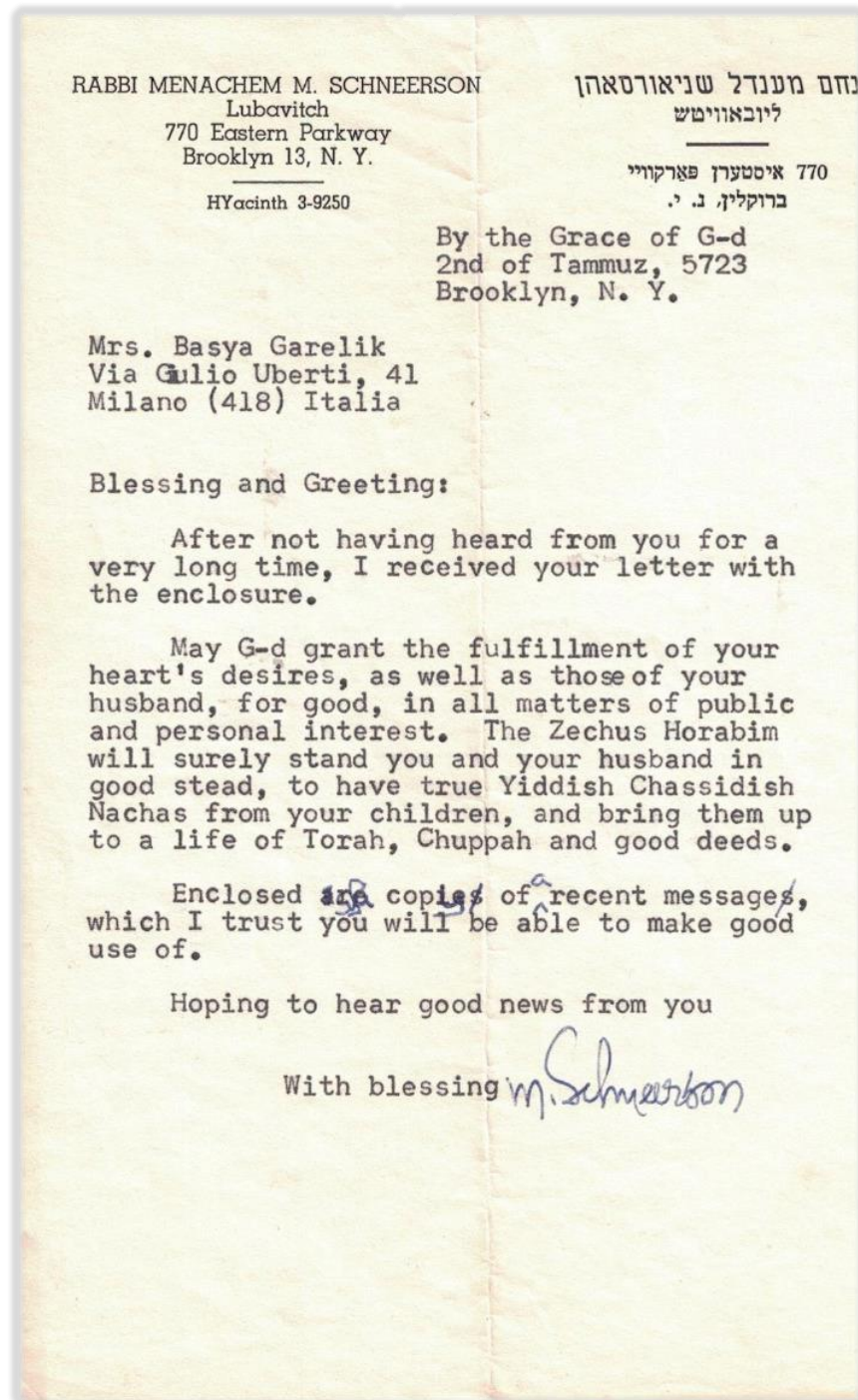
HISVAADUS SEMEICHO UPEILO

MENACHEM SCHNEERSON

MOD. 100/MI-MLT/174 S.

Il Governo Italiano e la Società Italcable non assumono alcuna responsabilità in conseguenza del servizio.
Le tariffe «VIA ITALCABLE» e «VIA ITALO RADIO» sono uguali a quelle «VIA RADIO» e «VIA TELEGRAMMA».

.ד



בכת"ק הוסיף:

~~are~~ is a [cop]yies [of] a [recent message]s

[תרגום חפשי]

ב"ה,
ב' תמוז, ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

מרת בתיה גרליק
ויה ג'וליו אוברטי, 41
מילאנו (418) איטליה

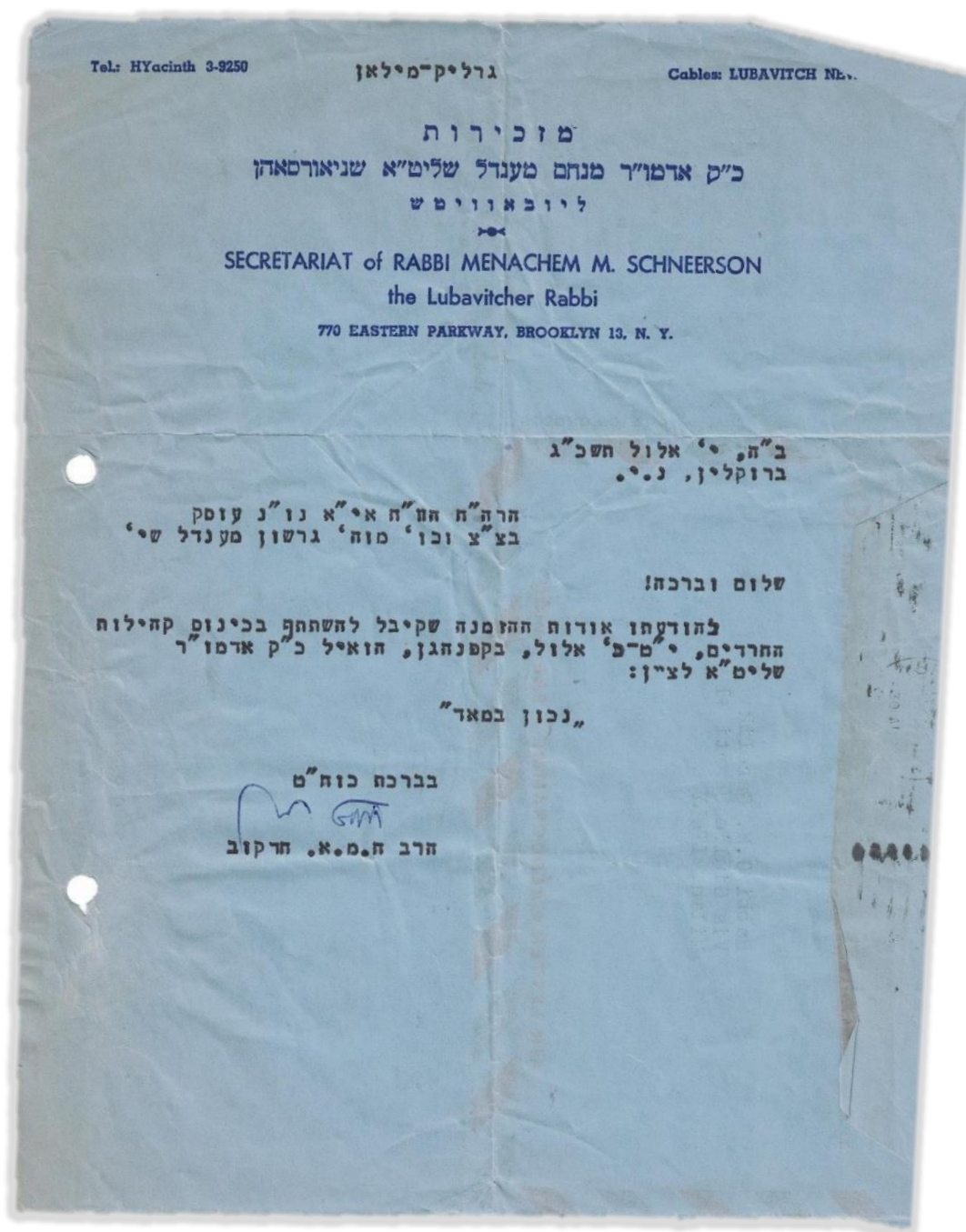
ברכה ושלוש:

לאחר שלא שמעתי ממנה זמן רב מאוד, קיבלתי את מכתבה עם המצורף.
יהי רצון מהשי"ת שיתמלאו משאלות לבבה, וכן של בעלה, לטובה, בכל ענייני הכלל והפרט. זכות
הרבים בוודאי תעמוד לה ולבעלה לטובה, שיהיה להם נחת יהודי חסידי אמיתי מילדיהם, ולגדל אותם
לחיים של תורה, חופה ומעשים טובים.
מצורף העתק של הודעה שיצאה לאחרונה, שאני בטוח שהיא תוכל לעשות בה שימוש לטובה.
בתקווה לשמוע ממנה בשורות טובות,
בברכה /תחי"ק/

ה.

מכתב המזכירות שבו נעתק מענה לשאלת הרג"מ אם להשתתף בכינוס קהילות החרדים בקפנהגן:

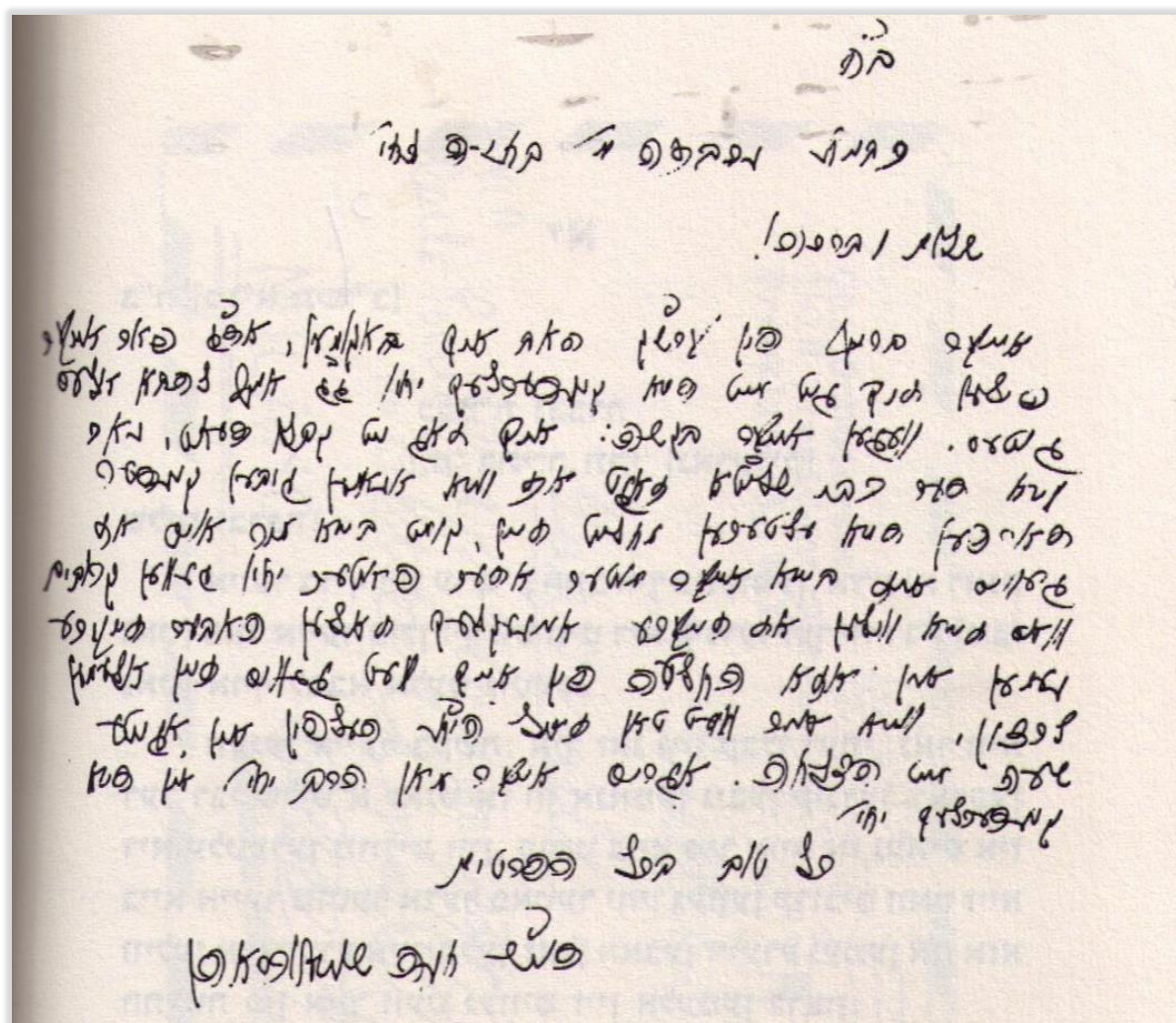
"נכון במאד"



מכתבים מהרבנית חנה ע"ה לתבלח"ט א"ז הכלה
הרבנית בתי' שתי' גרליק

✕

כשהרבנית בתי' נכנסה להריון עם הסבתא של הכלה, היא כתבה להרבנית חנה, שהיא בהריון ואולי הרבנית רוצה לתת עוד שמות למשפחה. במענה ע"ז הרבנית שלחה לה מכתב זה.



[מנ"א תשכ"ב]

ב"ה

כבמ"ת נכבדה מ' בתי-ה תחי'

שלום וברכה!

אייער בריף פון ערש"ק האב איך באקומען, אד"ג פאר אייער פילן זיך גוט מיט דיא קינדערלעך יחיו ג"ג אויף להבא אלעס גוטעס.

וועגען אייער בקשה: איך זאג ניט קבלו דעתי, נאר וויא דער רבי שליט"א זאגט אז ווי אנאמען גיבען קינדער דארפען דיא עלטערען מחליט זיין, קומט ביא מיר אויס אז געוויס איז ביא אייער מוטער אדער פאטער יחיו געווען קרובים וואס זיין ווילען אז זייערע איינעקלעך זאלן האבען זייערע נעמען און אזא החלטה פון אייך וועט געוויס זיין אלעמען לרצון.

וויא איר וועט טאן זאל הי"ת העלפין אין אגוטע שעה מיט הצלחה. אגרוס אייער מאן הרב יחי' און דיא קינדערלעך יחי'

כל טוב בכל הפרטים

דו"ש

חנה שניאורסאהן

ב.

אחר לידת סבתא של הכלה והתאומה שלה, כתבה הרבנית עוד מברק:

”מזל טוב. בנוגע להשם יחליטו בהתייעצות ביניהם לברכה והצלחה גמר חתימה טובה

חנה שניאורסאהן”

כנראה שהסיבה שהיא כתבה את המברק כי היא חששה שאולי המכתב (שהובא לעיל בעמוד 33) עדיין לא הגיע ליעדו וכנראה שהרבי קיבל מברק מהרב גרליק שאשתו נכנסה לבית רפואה ללדת, אבל לא כתב שיהיו תאומות... אז הרבי - כנראה - באותו יום סיפר לרבנית חנה שהגיע מברק שגרליק נכנסה לבית הרפואה, והזדרזו לשלוח המברק שבו כתוב בקיצור מה שכתוב במכתב...

ITALCABLE

LMS314 MPD207 SY VXD181 BROOKLYN NY 21 2 1121P

Prei

PER LA RISPOSTA TELEFONATE AL N. 8838

TELEGRAMMA via Italcable via Italo Radio

LT GARELIK

GIULIO UBERTI 41 MILANO

1962 OTT 3 6 42

Spazio riservato agli estremi di ricevimento

CLT

MAZELTOV NEKUDO BENOIGEIA LEHASHEIM YACHLITU

BEHISYAATZUS BEINEIHEM LIVROCHO VEHAZLOCHO GEMAR CHASIMO TOIVO

CHANA SCH EERSON

MOD. 100/MI-MLT/174 B.

Il Governo Italiano e la Società Italcable non assumono alcuna responsabilità in conseguenza del servizio telegrafico
Le tariffe « VIA ITALCABLE » e « VIA ITALO RADIO » sono uguali a quelle delle vie meno costose

שיעור בענין גדרי מזיק, גניבה וגזילה, ואדון בנזקי עבדו מאת סב הכלה הרב יוסף יצחק ווילשאנסקי ע"ה

יסוד חדש בהבנת גדר מזיק / מזיק דגניבה וגזילה והיזק אדון בנכסי עבדו / הטעם שכולהו נחשבים למזיק יובן בהקדים גדר מזיק עפ"י לקו"ש / מבאר בשיחה דכללות ענין מזיק הוי החסרון הנפעל אצל הבעלים / מבאר דזהו טעמא דכולהו.

א

הגדרת גנב וגזולן כאבות נזיקין

ב"ק ד: "תני רב אושעיא, שלושה עשר אבות נזיקין: שומר חנם והשואל כו' תני רבי חייא עשרים וארבעה אבות נזיקין: תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה, וגנב וגזולן וכו'. ויש לעיין בהא שהחשיב רבי חייא גנב וגזולן בכלל אבות נזיקין, דלכא' הרי הם שונים במהותם: מהות גניבה וגזילה היא נטילת דבר מרשות הבעלים לרשות הגנב. בפעולת הגניבה נקנה הדבר לגנב (בקניני גניבה וגזילה) ומתחייב לשלם כשעת הגזילה, ואחר כך יש את החיוב של "והשיב את הגזילה אשר גזל", שענינו הוא שהיות שברשותו יש דבר שאינו שלו עליו להחזירו.

מהות נזק לעומת זאת, אינו נטילת חפץ מרשות לרשות, כי אם חסרון בממון חברו (ממון הנמצא ברשות הבעלים), שהרי האדם המזיק אינו נוטל לעצמו משהו. וגם לא קיבל שום הנאה, וא"כ, לא שייך כאן כל דין קנין של המזיק בחפץ, או חיוב השבה דחפץ או תמורה להנאה שקיבל, וכל החיוב שישנו כאן הוא להשלים את החסרון שנוצר על ידי הנזק.

ולפי זה, שגניבה ונזק שונים לגמרי במהותם זה מזה: בגניבה החפץ נשאר שלם אך מתחלפת הרשות, ובנזק, לא התחלפה הרשות, ולא עבר לרשות אחרת, אך הדבר עצמו חסר. וכיון שכן אינו מובן כיצד נמנו הגנב והגזולן כאבות נזיקין, ויש למצוא מה המשותף בגנב ומזיק.

ב

הכללת גנב וגזולן בדין שומר

והנה, בהמשך הגמ' אמרינן: "ורב אושעיא מאי טעמא לא תני הני - בממונא קמיירי בקנסא לא קמיירי. גנב וגזולן דממונא הוא ליתני - הא קתני לה שומר חנם והשואל. ורבי חייא נמי הא תנא ליה שומר חנם והשואל, תני ממונא דאתא לידיה בהיתירא וקתני ממונא דאתא לידיה באיסורא".

ולכא' מה שהכליל ר"א את גנב וגזולן בשומר חנם אי"מ, דהרי גניבה היא נטילת חפץ והוצאתו מרשות הבעלים ללא הסכמתם והשומר מקבל את החפץ מהבעלים עצמם. וחילוק זה הוא חילוק עיקרי: דבגניבה, שנטילת החפץ היתה ללא רשות, הרי היא גורמת שהבעלים אינו יכול להקדיש כי החפץ אינו ברשותו. משא"כ בחפץ שבידי שומר שאדם יכול להקדישו דמיחשב ברשותו "וכל היכא דאיתיה ברשותה דמרא איתיה" - ונמצא א"כ שגניבה ושמירה שונים בדיניהם, שהכא הוי עדיין ברשות הבעלים והכא יצא מרשותם לגמרי - וכיצד נדמה ביניהם?

והנה רש"י בד"ה "תנא ליה ש"ח" כתב וז"ל: "דהתם נמי שייך גניבה כגון שטען שגנב הימנו והרי היא בידו, ואמרינן בפרק מרובה (לקמן סג:) ד"טוען טענת גנב כגנב וטוען טענת גזולן כגזולן", והיינו, דזה שגנב וגזולן נכללים בדיני שומר, הוא בגלל שיש בשומר (גם) דין גניבה. אבל עדיין אינו מחזור דיו: הא דיש בשומר דין גניבה, עדיין אינו מספיק לומר שיש כאן דין גנב רגיל האמור בתורה עד שנוכל לומר שלכן אין למנותו בפני עצמו לפי ר"א?

ולכא' היה אפשר לבאר שיטת רש"י ע"פ החקירה הידועה בגדר שומר הטוען טענת גנב, די"ל בב' אופנים:

עדיין יש עליו דין שומר, רק שבזה גופא הוי שומר - גנב.

טענת הגניבה מפקיעה אותו מדין שמירה ומכניסה אותו לדין גנב הרגיל (שהרי בטענה זו שוב הוא לא שומר על החפץ בשביל השני כי אם שומרו לעצמו, ואין כאן כל צד שמירה).

ולפי צד הב', יש מקום להכליל דין גניבה בדין שומר - שכולל בתוכו דין גניבה ממש אבל עדיין אינו מחוור: גם כשאנו אומרים ששומר הטוען טענת גנב, יש לו דין גנב ממש. הרי זה רק לענין הדין, אבל גדר הגניבה הרי אין כאן. שהרי גניבה מהותה היא נטילת חפץ באיסור והעברתו מרשות לרשות (ועד שיש לגנב קנין בזה), משא"כ בשומר שכל הפרטים הללו אינם, ורק שחל עליו דין גניבה. וסוף סוף הרי זה קשור לדיני שומרים וממילא אין מספיק לכאן' בשביל להכליל גנב סתם בדין שומר¹.

[ויבאר לפנינו, אות ז' ואילך].

ג

שיטת הרמב"ם בפטור דנזקי עבד

והנה, להלן בגמרא (ד). אמרינן: "עבד ואמה .. אע"ג דכוונתן להזיק אפ"ה פטירי.. טעמא רבה אית בהו שמא יקניטנו רבו וילך וידליק גדישו של חברו, ונמצא זה מחייב את רבו מאה מנה בכל יום". וטעם זה הוא (כפי שכתב התוס' ועוד ראשונים כאן) מדברי המשנה בפרק בתרא דידימ: "אומרים צדוקין, קובלין אנו עליכם פרושים, שאתם אומרים, שורי וחמורי שהזיקו, חייבין. ועבדי ואמתי שהזיקו פטורין. מה אם שורי וחמורי שאיני חייב בהם מצוות, הרי אני חייב בנזקן, עבדי ואמתי שאני חייב בהם מצוות אינו דין שאהא חייב בנזקן. אמרו להם: לא. אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהם דעת, תאמרו בעבדי ואמתי שיש בהם דעת, שמא אקניטם, ילך וידליק גדישו של אחר ואהא חייב לשלם".

ובמפרשים על אתר דנו במהות הפטור ד"שמא ידליק כו", אי הווה מדאורייתא או מדרבנן, והרבה מהראשונים הסכימו שהוא מדאורייתא [כ"כ התוס' ר"פ ועוד מפרשים על המשנה, וראה באוצר מפרשי התלמוד כאן שהביא בפרטיות הדעות בזה].

ודייקו האחרונים שכ"ה דעת הרמב"ם שכתב בהלכות גניבה (פ"א, ה"ט): "העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין שאין אדם חייב על נזק עבדיו אע"פ שהן ממנו מפני שיש בהן דעת ואינו יכול לשומרן, שאם יכעיסנו רבו ילך וידליק גדיש באלף דינר וכיו"ב משאר נזקין. נשתחרר העבד חייב לשלם את הכפל". ומדכתב "נשתחרר העבד חייב לשלם" משמע שזהו חיוב מדאורייתא, ומדסתם וכתב "העבד שגנב פטור וגם בעליו פטורין" ולא ציין שזהו תקנת חכמים משמע בפשטות שהפטור מצד הסברא של "שמא ילך" הוא גם כן מדאורייתא.

וכללות ענין זה דורש ביאור ובשתים:

א. מהי הסברא בהו"א לחייב את האדון בנזקי העבד, שלכן צריכים טעם מיוחד לפוטרו מכך.

ב. לאחר שנמצא מקור לחיוב מה"ת מנין החידוש לומר שהטעם של "שמא ילך כו" הוא לפוטרו מדאורייתא?

¹ לכאן' יש לומר שזהו בעצם כוונת דברי ר"ח בהמשך הגמ' "זה אתא לידיה באיסורא וזה אתא לידיה בהיתרא" - דאף שיש בשומר דין גניבה, מכל מקום אין בו נטילה באיסור, וממילא אין בו גדר גניבה - דכי נדייק בעומק הדברים נראה שאינו כן, ואדרבה דהנה, אופן הגניבה של גנב ושומר (אם הוא באיסור או בהיתר) אינו נוגע כל כך, לכאורה, כמו התוכן והגדר המתבטא באופן זה דהיינו תוכן גדר הגניבה הוא שהוא נוטל חפץ שאינו שלו ומעבירו לרשותו (ועי"ז קונה אותו בקניני גזילה), משא"כ בשומר, וגדר זה מתבטא (בין היתר) בכך שכאן 'אתא לידיה בהיתרא וכאן אתא לידיה באיסורא' ואם כן, מדוע צריכה הגמ' להדגיש לנו היאופן' ולא התוכן והגדר. ומזה יש להוכיח, שלכו"ע (גם לשיטת ר"ח) ישנו אותו תוכן של גנב בטוען טענת גנב, ולכן החילוק ביניהם הוא רק באופן הגעת החפץ.

ובפשטות יש לומר שהסברא לחייב את האדון בנזקי עבדו, מובנת מלשון הרמב"ם: "אין אדם חייב על נזק עבדיו אע"פ שהן ממונו", וי"ל בזה שטעם ומהות חיוב האדון בנזקי עבדו הרי זה מכיון שהעבד הוא ממונו, והרי הוא חייב בכל נזקיו כשאר ממונו המזיק. שור וחמור וכו'. אבל הא גופא מחזק את הקושיא הב': כיון שסברת חיוב עבד היא מהחיוב הכללי של כל ממונו שהזיק - מנין המקור להבדיל (מה"ת) בין עבד לכל שאר ממונו, ולומר שעבד פטור מטעם החשש "שמא ילך"²?

ובלשון הרמב"ם יש לדייק עוד: במשנה דמסכת ידים וכמו כן בגמ' דילן מבואר הדין בדיני נזקין, א"כ למה כתב הרמב"ם הדין בנוגע לעבד שגנב וקבע את הדין בדיני גניבה ולא בדין נזיקין?

ועוד יש לדייק בלשונו שכתב "העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין", ומשמע שהפטור של האדון הוא (גם) מהכפל, והיינו שהיתה הו"א לחייב את האדון גם בכפל העבד, ולכא' הרי מהות כפל הוא קנס, וגם אי נימא שמחייבים אדם על נזקי ממונו, הרי זה רק תשלומי הנזק, משא"כ תשלומי קנס שהם על מעשה הגניבה של העבד (ואם יש ענין לחייב קנס, הרי זה רק את העבד עצמו)³?

ד

בביאור הגרנ"ט שהעבד הוא בר חיובא, והאדון מחוייב לשלם החיובים שעל העבד

והנה, בחידושי הגרנ"ט מבאר בזה, ובהקדים קושיית המפרשים על "ילך וידליק גדישו של חברו" דלכאורה, הרי שורו שהזיק פטור, כמבואר לקמן דכ"ב, ע"א תוד"ה "לאו ממונו": "פשוט ליה לגמרא .. דפטור על אש בהמתו" כו', וא"כ איך יתחייב האדון על אש של עבדו⁴?

והגרנ"ט מחדש שהכוונה לחייב את האדון אינה רק מדין ממונו שהזיק אלא שיש הכוונה לחייב את האדון בכל חיובי העבד עצמו, והוא דין מיוחד לחיובי אדון בנוגע לחיובים שעל עבדו. כי בעבד, הרי התחלת ועיקר החיוב על עבד עצמו, וכדפסק הרמב"ם: "נשתחרר העבד חייב לשלם", וילפינן בק"י מנזקי שורו וחמורו חידוש זה שבעל הממונו מחוייב לשלם גם חיוב הנזקים המוטל על ממונו.

² ב'אבן-האזל' מוכיח מכאן בדעת הרמב"ם שגדר החיוב בממונו שהזיק הוא מפאת אי השמירה, וממילא כשלא שייך לשומרו - כמו עבד ואמה שיש בהם דעת - לא יחויב על נזקיהם אבל מכ"מ משמע דהרמב"ם יסבור שהחיוב דממונו שהזיק אינו מצד חסרון בשמירה.

³ בחידושי הגר"ח כתב (סוף הלי נזקי גזילה ואבדה) לבאר הרמב"ם, דבכל דין גזילה ואבדה יש בתוכו גם דין מזיק (על 'הנזק' שבגניבה), שדין זה ענינו הוא לשלם על הגניבה כמו כל מזיק המתחייב בתשלום ואין זה קשור לדין ההשבה וכו', שזה מתחייב בגניבה ובגזילה על ידי קנין הגניבה וממילא יסוד חיוב האדון בגניבת העבד נובע מדין מזיק של גניבה, שע"ז מהני חיוב ובוה מבאר הגר"ח למה כתב הרמב"ם הדין בהל' גניבה, שע"ז מרמז לנו את היסוד שבכל גניבה כולל בתוכו דין נזק ועיי"ש מה שמבאר בזה עוד

[וגם עפ"ז נוכל לכא' לבאר מדוע נכללו גנב וגזלן ב"אבות נזיקין" - שזהו מאחר ויש בהם גם ענין ההזיק וראה להלן אות ז' המתבאר מתוך הלקו"ש שכל ענין גזל היינו של חסרון הבעלים, וראה הערה 6] אך אין זה מספיק לבאר את ההו"א לחייב את האדון גם בכפל כפי שמשמע קצת מפשטות לשון הרמב"ם "העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין", שהכוונה לפוטרו גם מחיוב כפל, והרי דין כפל הוא דין בגניבה בדין מזיק, ולא שייך כלל לחייב את האדון מטעם ממונו הזיק וכפי שמבואר בפנים.

והנראה שהגר"ח למד שלא היה הו"א לחייב על הכפל, וראה בספרי האחרונים בזה.

⁴ ולהעיר מהחקירה הידועה בנוגע ליחס העבד לרבו, אי הכוונה שהוא מציאות בפ"ע רק שבטלה בתכלית לאדון, או יתירה מכך, שלא חשיבא כמציאות נפרדת וראה בקצות החושן (סתנ"ד) שהוכיח כצד הא', ועכ"פ לצד ב' היה מקום לדחוק (גם לגבי חיוב הכפל, ועכ"פ) בנוגע לגבי החיוב האש שעל ידי עבדו כידו, שיהיה חייב כאילו עשאו הוא עצמו.

ולכן מובן הא דלא אמרינן בעבד פטורא "איש אש ולא שור אש", כי לפי זה אין חיובו של האדון מטעם אש בהמתו, אלא מכיון שעבד מתחייב בתשלומים מטעם אשו, נתחייב האדון בשביל העבד. וכמו"כ כשהעבד גנב כיון שהעבד נתחייב בגניבה, שוב יש לחייב את האדון לשלם בשביל העבד, וגם כפל שייך לחייבו בשביל העבד (אם לא טעמא דשמא יקניטנו שלכן פטרו את האדון. ולפי זה לכאור' הכוונה ב"שמא יקניטנו" שזה תק"ח לפוטרו מהחיוב).

וכוונת דברי הרמב"ם "אע"פ שהן ממונו" - אין הכוונה לומר שהיו נחשבים בדין הרגיל של ממונו שהזיק, כי אם לענין מיוחד שיש בעבד (שהוא ממונו של האדון), שהאדון מתחייב בחיובי עבדו. והמקור ליסוד מחודש זה, הוא עצם הדין של המשנה שהיינו מחייבים אותו על אש עבדו (אע"פ ש"לא שור אש") וכמו"כ ההו"א לחייב את האדון על כפל העבד. ועפ"ז גם מובן שבדיוק נקט הרמב"ם הל' עבד בדין גניבה, להשמיע את החידוש שגם כפל היה שייך לחייבו בשביל עבד, שמכ"ז מודגש הייטב היסוד הנ"ל שהעבד הוא בר חיוב לעצמו, אלא שהאדון מתחייב בנוקיו.

אמנם ביאור זה הוא יסוד מחודש, ופשטות לשון הרמב"ם. "אע"פ שהן ממונו" מתייחס לדין ש"הן ממונו" שבריש הל' נזקי ממון, וז"ל שם: "הבעלים חייבין לשלם שהרי ממונם הזיק", ולפי סברת הגרנ"ט היה מתאים יותר לשון: "אע"פ שבעליו הוא כו"⁵.

[ונקדים לבאר דין עבד, ולהלן באות ז' נחזור לבאר גדרי גנב וגזלן ושומרים שדיברנו בהם בתחילת דברינו (שעפ"ז יומתק גם הביאור בנוגע לעבד, כדלהלן)].

ה

ביאור ע"פ החידוש בלקו"ש, בביאור חיוב הבעלים על נזקי ממונם

ולבאר כ"ז יש להקדים בחקירה הידועה המובאת בספרי האחרונים (ראה בארוכה באבן-האזל (על הרמב"ם) ריש הל' נזקי ממון ובמפרשים ב"ק כאן). בגדר חיובי האדון בנזקי ממונו: א. חיוב התשלומים הוא על זה שלא שמר כראוי את המזיק.

ב. שעיקר הגורם בחיוב התשלומים היינו מפני שממונם הזיק. והתורה הטילה עליהם לשלם הנזקים שעל ידי ממונם, והחיוב הוא רק אם לא ישמרו בעליו, ואם שמרו כראוי פטרוהו מזה (ויש בזה כמה אופנים לבאר את הפטור באם שמרו, אם זה כעין תנאי או מטעם אונס וכמבואר באחרונים כאן ואכ"מ להאריך בזה).

והנה, בלקוטי שיחות חלק ו' (עמוד 329-330), מדבר בנוגע לשור שהמית, לבאר טעם ענישת התורה את הבעלים ("וגם בעליו יומת") מובאים שני צדדי החקירה הנ"ל, וזה לשונו: "בטעם ענישת התורה את הבעלים "וגם בעליו יומת", יש לומר שני ביאורים: א. על שלא שמר הבעל את שורו והמית (ולכן אין כופר בתם, שמלכתחילה אין בו חיוב כי בעליו לא היה צריך לשומרו, כדלהלן). ב. על שממונו (שורו) המית.

⁵ ולהעיר מהחקירה (כדלקמן בפנים) בגדר חיוב אדון בנזקי ממונו, די"ל שעפ"י הצד שהחיוב על הבעלים הוא מצד אי השמירה שלהם, היה אפשר לומר בדרכו של הגרנ"ט, שזה שהאדון מתחייב בנזקים של העבד, אע"פ שהוא בר דעת ובר חיוב לעצמו, הוא מפני שלא שמר עליו כראוי ועפ"ז יש לומר שזה הסיבה לחייב אותו בחיובי העבד הכוללים גם כפל וכו'.

אבל אינו, דסוכ"ס חיוב האדון לשלם מפאת אי השמירה הוא על הנזק שנעשה לניזק ולא על חיוב שחל על המזיק. בביאור יותר חיוב האדון מצד שלא שמר הוא טעם להטלת תשלום הנזק עליו, מאחר ובידיו היה מוטל למנוע זאת, ובעצם אי השמירה הרי רואים בו גורם לנזק וכהלשון "הפושע הרי הוא כמזיק" אבל לא שהוא מקבל על עצמו את חיובי העבד (או השור) המזיק.

ועוד בלשון הרמב"ם בריש הלכות נזקי ממון "שהרי ממונם הזיק" משמע כהצד השני בהחקירה שהם משלמים בגלל שממונם הזיק ולא מפאת אי השמירה.

ויש הבדל בין הביאורים לגבי ההגדרה מתי נעשה החטא של הבעלים: באופן הא' יש לומר שחטא הבעל והמיתה על ידי השור הם בזה אחד זה ככל סיבה ומסובב, כי הסיבה היא שלא שמר שורו וכתוצאה מזה יצא והזיק. אבל באופן הב' הרי בעת שהשור ממית או חוטא הבעל, בדוגמת שחצירו נקראת ידו. עכ"ל (ובהמשך הדברים שם מביא נפק"מ לדינא, ואכ"מ להאריך בזה⁶).

והנה, בדברים אלו מצאנו חידוש בהבנת הענין, בהצד שהחוב הוא על ממונו שהזיק (הב') דהיינו: דזה שאדם מתחייב בנזקי ממונו הוא מפני שהממון שלו נחשב כידו. וממילא פעולה הנפעלת על ידי ממונו, ניתן להחשיב את זה כאילו נעשה על ידו, וכשממונו מזיק הרי זה נחשב שידו הזיקה וחייב לשלם. היינו: שהחוב של התורה בנזקי ממון אינם רק שהתורה מחייבת על נזקי ממונו (למנוע הפסדים בעולם, שאז ישתדלו הבעלים לשמור את ממונם שלא יזיקו, ולא יתחייבו לשלם) כ"א, שנחשב שהאדם עצמו הזיק ע"י ממונו, שממונו כידו.

והמקור להחשיב ממונו כידו הוא מדין חצירו שנקראת ידו, כמבואר בב"מ (י, ב) דחצר משום יד איתרבאי, והכוונה שחצירו הווה כידו, כי זו התפשטות שלו בכל הנוגע אליו, כמו שידו קונה לו, כך חצירו קונה לו, ועד"ז גם ממונו, הוי התפשטות שלו, וכשהתורה חידשה חיוב על נזקי ממונו, יש לומר בטעם הדבר, שמכיון שזה ממונו הוא ההתפשטות שלו והוא כאילו שהוא עצמו עשאו.

בב"מ (ח, א) אמרינן דחצירו של אדם (המשתמרת לו) קונה לו אפילו שלא מדעתו (אבל שלא משתמרת לו - לא). ובטעם הדין, כתבו בגמ' שם, דזהו מפני ש"חצירו כידו". ונראה שהדימוי של חצר ליד הוא להורות על תוכן קנין חצר (ולא רק על הדין) דכמו שידו של אדם זהו דבר שיכול ליטול על ידו איזה חפץ ולהכניסו לרשותו, כן גם חצירו הוא כיד שיכול ליטול בה חפץ ולהכניסו לרשותו (וע"כ צריך שתהיה חצר המשתמרת לאדם דווקא, דרק אזי מיחשב כידו ולא יד של אחר).

אולם, כשם דחצר נחשבת כידו של האדם רק כאשר היא משתמרת לאדם, דבזה אנו רואים, דאי אינה משתמרת לו שוב איננו יכולים לייחס אותה אליו, כן הוא גם לגבי שאר ממונו, שאינו נחשב כידו אלא א"כ משתמר לו. ובנדו"ד: עבד, שיש לו דעת לעצמו, הרי איננו משתמר לאדם ושוב איננו יכולים לייחס מעשיו לאדון אלא לעבד עצמו (וכאשר הוא משתחרר עליו לשלם).

ובזה יש להוסיף בביאור הדברים, דיש לומר שזה שאנו מחשיבים את ממונו של האדם כידו, אין הפירוש שהממון מקבל גדר של יד האדם, אלא, האדם מקבל כאן יד, והיד היא לפי גדר הממון. והיינו: שבחצר יש כאן יד עם התוכן והגדרים של חצר, ובשור יד עם גדר שור, ובעבד יד עם גדר עבד. (אין הכוונה כדברי הגרנ"ט, שהחוב מוטל על העבד והאדון מתחייב בחיובי העבד אלא שלאדון יש 'יד' שיש בה דינים של עבד).

ולפי זה, מובן בטוב דין עבד, וגם הלכת הרמב"ם מובנת על בוריה, דהן גדר החיוב והן גדר הפטור נובע מכלל דין התורה בממונו של האדם שדבר השייך אליו, ה"ז התפשטות שלו, והרי הוא מתייחס אליו כידו. ומצד זה שהעבד הוא ממונו של האדם, היה עליו להיחשב כיד הבעלים ולחייבם (מה"ת) בכל חיובי "יד עבד" זו, הן בגניבה והן בכפל. אולם, בסוג הממון דעבד גופא, כיון שיש לו דעת נפרדת הגורמת שהאדון אינו שולט בו ואינו יכול לשומרו ("שמא יקניטנו רבו וילך וידליק גדיש של חברו") הרי זה טעם שלא נוכל לייחס אליו את נזקי העבד (שהעבד אינו בטל אליו).

ומה שהעבד עושה כאן אי"ז נשלט על ידו ואדרבה, העבד עושה זאת כפעולה נגד רבו, דמכיון שרבו הקניטו הוא רוצה להתנקם בו ולהפסידו, וא"כ א"א לומר שעשייה זו שהיא נגד הבעלים תחשב כידא אריכתא של הבעלים ולאידך, כאשר העבד (ה"יד נפרדת"), משתחרר, מוטל עליו החיוב לשלם את הנזק.

⁶ ראה לקמן בענין "בגדר ממונו שהזיק".

ומזה נבוא לבאר הא דהיינו מחייבים על אש עבדו, אע"פ דאמרינן: "ולא שור אש". ובהקדים מדין בור דגם התם אמרינן "כי יפתח איש בור ולא שור בור". דבהשקפה ראשונה נראה שהפסוק ד"לא שור בור" הוא רק סילוק האחריות של בעל השור, על בור ששורו עשה. אמנם, אפשר לומר בזה שהתורה חידשה כאן שבור שנכרה על ידי שור אין זה בור כלל, כי גדר בור חל רק כשאיש בר דעת חפר את הבור.

היינו: הדרשה של "איש בור ולא שור בור", אין פירושה שרק בור הבעלים עצמם מחייב ולא בור ממונם, כי אם שבור של "איש" בר דעת מחייב, ולא בור של "שור" שאיננו בר דעת. והנפ"מ ביניהם: כאשר הממון הוא אדם בר דעת, עבד, הרי מצד הסברא הראשונה יש לנו לפוטרו שהרי הוא ממון, ולצד הב' יש לנו לחייבו שהרי הוא בן דעת [רק שמ"מ נזקי עבד אינם על האדון, כנ"ל].

ועד"ז בנוגע ללימוד "לא שור אש". והביאור בזה: דגדר המזיק של אש הוא רק כאשר אדם בר דעת מדליק, ואם לא כן, הווה מעשה קוף בעלמא, ולא מחשבינן כמעשה מזיק. וזהו הפסוק על אש שורו, משא"כ באש שעל ידי בר דעת לא נפטרנו. וע"פ הצד הזה יוצא שבעצם האדון חייב על נזקי ממונו, גם אם הוא עושה בור או אש אלא שאם השור עשה בור או הדליק אש, אינו בכלל כריית בור והדלקת אש.

וע"פ המבואר בלקו"ש דלעיל (אות ה') בחיוב ממונו דהווה כידו, וכאילו הוא עושה זאת, ומובן שיש ללמוד כצד הב' דהרי מצד עצם זה שהווה ממונו, היה לנו לחייב בכל הדברים הללו, אלא שהפסוק הוא מצד שאין כאן גדר בור ואש.

והנה, אחר כל הנ"ל עדיין נוכל להקשות, דאף שחידשנו שהאדון מתחייב ישירות בנזקי העבד, כיון שהעבד הווה כידו (עם דיני עבד) ולא כפי שכתב הגר"ט שהחיוב מוטל לכתחילה רק על העבד, וממנו עובר לבעלים, עדיין אינו מחוור דיו זה שאנו מחייבים את האדון בכפל העבד, דהרי תוכן הכפל הוא קנס על מעשה גניבה, שהאדם לא גבר על יצרו, ואין כל מקום לקנוס את האדון על יצר עבדו?

ויובן ע"פ מה שיתבאר לפנינו הטעם למה גניבה וגזילה נחשבו מאבות הנזיקין.

ז

גדר גניבה וגזילה

וכאן נשוב לקושייתנו הראשונה בטעם שנכללו גניבה וגזילה כאבות נזיקין, אף שהם שונים - לכאן - במהותם, דמזיק מחסר החפץ עצמו אבל משאירו ברשות הבעלים, וגנב משאיר את החפץ בשלימותו רק שהרשות משתנית - ובהקדים:

בלקו"ש (חל"ד, עקב א) מבאר הטעם דאף שמצינו (שו"ע הרב חו"מ ריש הל' נזקי ממון, והוא מהפרישה וסמ"ע לטושו"ע חו"מ ר"ס שעח) ש"אסור להזיק ממון חברו אפילו ע"מ לשלם כמו שאסור לגנוב ולגזול ע"מ לשלם", מ"מ, הרי אין זה אלא כשאנו מועיל מאומה בהזיקו (ורק מפסיד ומשלים ההפסד), אבל כאשר הוא מזיק את חברו לטובת חברו לא מצינו שיהיה אסור - ע"ד כמו שנתפרש האיסור בדין גזילה (שו"ע שם חו"מ ששנ"ט ס"ד) ש"אסור לגזול אפילו על מנת לשלם דבר יפה ממנו" - ושפיר אפשר לומר שמותר הוא.

⁷ ובסגנון אחר, ע"פ דברי הגר"ח שהבאנו לעיל (הערה 3) שיש בגניבה גם היזק לנגב הרי כיון שאנו מחלקים בין חיוב הנזק שנפעל בגניבה לבין דין מעשה הגניבה הכולל כפל וחיוב השבה וכו' הרי חילוק זה נשאר גם עתה, דזה שאנו מחייבים את האדון באיזה נזק שיהיה לעבדו (אפילו כנוק אש הפסוק בשור) - מובן, אבל מדוע שנחייבהו בכפל וכו' כשלא הוא היה הגנב בפועל.

וכמו"כ גבי איסורי הנאה, שאף שגבי גזילה הדין הוא (שו"ע שם קו"א להל' פסח סתל"ה סק"ב) ש"אף שאין לו זכות בגופו מחמת שאסור לו ליהנות ממנו . . אינו הפקר גמור עד שכל הרוצה ליטול בעבירה יבוא ויטול בעל כרחו של בעלים". הרי במזיק אינו כך שהרי "לאו מידי חסריה" כמשמעות דברי השו"ע שם⁸.

ובביאור גדר ההבדל בין מזיק לגניבה כותב שם וז"ל:

"איסורו וחובו של מזיק הוא משום שמפסיד את חברו, ולכן לא יתכן דין מזיק אא"כ יש בחפץ הניזק תועלת והנאה לניזק. ומטעם זה אם מזיק ממון חברו בשביל טובת חברו אינו נקרא מזיק, כנ"ל, מחמת שאין הוא מפסיד נכסי חברו, אלא אדרבה, מביא לו תועלת ותיקון העוולה ב"שוויותו", על שוויות החסרון [והא דאסור להזיק ממון חברו אפילו בשביל לשלם - היינו מפני שאין בזה שום ריוח ותועלת לניזק, ואין כאן אלא הפסד וחסרון, עד שישלם, משא"כ כשמשלם "דבר יפה ממנו"]. משא"כ איסור גניבה וגזילה הוא בזה שנוטל החפץ מרשות חברו ומכניסו לרשותו, ואין הדבר תלוי בשוויות החפץ (בהנאתו ותשמישו בחפץ) אלא בעצם הבעלות של חברו. שלכן אסור לגזול כל שהוא מדין תורה". עכ"ל.

והנה, בהשקפה ראשונה, משמע בכוונת השיחה שתוכן איסור מזיק הוא שהוא מפסיד חברו, ותוכן ואיסור גניבה הוא שינוי הבעלות. אלא שעל פי זה תתחזק הקושיא כיצד נכללו הגנב והגזול באבות הניזקין.

ויתירה מזה, עצם הגדר הנ"ל בגניבה שענינו שינוי הבעלות מוקשה מאוד לכאור', דהנה כתב הר"י בריש פירושו לפרקי אבות וז"ל: "כל נזיקין בכלל לא תגזול, שאל"כ א"א למידע ביה שהרי כתוב לא תגזול וכל הניזקין בכלל זה אותו הלאו" - והיינו שניזקין בכלל גזילה, ולשיטת הר"י משמע שתוכן החיוב בגניבה אינו (שינוי בעלות שהאדם נוטל חפץ ומעבירו לרשותו, כי אם) שהאדם מחסר ממון השני, דעל ידי שנטל חפץ חברו הרי הוא מחסר חפץ זה ממנו, ומוטלת עליו החובה ל"השיב את הגזילה אשר גזל", ולא שינוי הבעלות. ובשיחה לא הזכיר את שיטת הר"י כלל ועיקר (וכבר העירו ע"כ בקובצי ה'הערות')?

ומזה נוכח לומר, שלפי המבואר בשיחה אין סתירה כלל ועיקר לדברי הר"י, ולכן אינו מזכירו כלל.

ח

והביאור הנראה לומר בזה הוא, בהקדים הידוע שבכל חפץ שיש לו לאדם, יש לו ב' ענינים:

א. שווי החפץ הקשור באפשרות השימוש בו וכו'.

ב. בעלות על החפץ הקשור בעצם החפץ שנמצא ברשותו (ובלשון הרוגאצ'ובי: צורה וחומר).

ומתבאר כאן בליקוטי שיחות דגדרי היזק וגניבה קשורים בב' ענינים אלו, דגדר מזיק שייך לשוויות החפץ, שהרי הוא מזיק ומחסר בשוויותו, אבל אין לו שייכות לעצם הבעלות (גם שגוף ועצם הדבר נפסד כולו), שהרי אינו בא להפקיע מידי הבעלות על החפץ. משא"כ גדר גניבה וגזילה שקשור לעצם הבעלות על החפץ שהרי החפץ נשאר במציאותו ורק

⁸ ובזה רוצה ליישב הא דבשבירת הלוחות - שהיו בפשטות רכוש הציבור של כלל ישראל - לא מחייב משה מצד דין מזיק שהרי א. היה זה לטובת בני ישראל וכמבואר ברז"ל (שמו"ר פמ"ג, א. תנחומא עקב יא.) שכוונת משה היתה בשביל טובת בני ישראל להקל את עונשם ב. שהבעלות בלוחות היתה כעין באיסורי הנאה, ואף פחות מזה שהרי לא היה לבני ישראל כל הנאה ותשמיש בהם וממילא שלא היה להם בעלות. [ובטעם שגם דין גזל לא היה שם, ראה בארוכה בגוף השיחה].

שמשנתנית בעלותו⁹. והנה, אמרין במרובה (סט): "אמר רבי יוחנן, גב .. שניהם אינם יכולים להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו". ויש לדייק מכך ב' ענינים:

אף שאין החפץ ברשות הבעלים מ"מ עדיין נחשב כשלו.

לאידך, מזה שאינו יכול להקדיש, משמע שעל ידי שנלקח מרשותו נחסר בבעלות.

ובזה יש לומר שמה שחסר כאן היינו השליטה (הבעלות) על עצם גוף הדבר¹⁰.

ועפכ"ז נראה לומר שגדר גניבה וגזילה הוא, שהאדם מחסר בבעלות על עצם החפץ, דאף שהחפץ עדיין שייך לבעלים מכל מקום, על ידי שהוציא מרשותם החסיר בבעלותם עד שאינם יכולים להקדיש.

ובסגנון אחר, בהמשך למבואר לעיל, בענין גזילה יש ב' דברים:

א. חפץ הנגזל נמצא בידי הגזלן.

ב. חפץ הנגזל נחסר מידי מהבעלים.

וכאן נאמר כגדר הב', ונוסיף בזה הסבר, שכשנגזל החפץ, לא רק החסירו אותו מהבעלים, אלא, הרי החסירו את הבעלים **בבעלותם בחפץ** (וראה בלקו"ש חל"ד עמ' 1 ו 51 אות ד' ובהערות שם).

וגדר מזיק הוא שמפסיד בשוויות החפץ, וכיון שכן הרי במקום שאינו מפסיד לו כלום - "לאו מידי חסריה" - אם מפני שזהו איסורי הנאה או מפני שאין בזה ש"פ - ש"אין זה ממון" - אינו מתחייב.

ואפשר לומר שדברים אלו מפורשים בלקו"ש, וכלשונו: "איסורו וחיובו של מזיק הוא משום שמפסיד את חברו, ולכן לא יתכן דין מזיק אלא א"כ יש בחפץ הניזק תועלת והנאה לניזק .. משא"כ איסור גניבה וגזילה הוא בזה שנוטל החפץ מרשות חברו ומכניסו לרשותו, ואין הדבר תלוי בשוויות החפץ (בהנאתו ותשמישו בחפץ) כי אם בעצם הבעלות של חברו".

היינו שמודגש בשניהם, בגניבה וגם במזיק, ענין החסרון שנפעל אצל הבעלים: במזיק החסרון בשווי, ובגניבה בעצם, שבעלות ישנה גם על עצם ללא שווי.

וזה שהעיקר בהוצאה מרשות חברו זה מה שהחסיר את חברו מודגש הוא בגניבת דבר שאין בו שווה פרוטה שענין הגניבה בזה אינו מה שהכניס לרשותו כי י"ל שנשאר בזה שם קנין וכיו"ב, ואינו ממון, אלא הוא בעיקר זה שנעשה "מעשה גניבה", שהחסיר את חברו.

⁹ עיקר הענין המתבאר כאן זהו ההגדרה של מזיק וגזול, שבמזיק האיסור והחיוב הוא על נזק ברכוש היינו דבר ששווה ממון (משא"כ דבר שאינו ש"פ), ולדוגמא שההיזק הי' באש, והחפץ נפסד כולו, התשלום ע"ז הוא ע"ז שהפסידו חפץ ששווה ממון כי הדין מזיק הוא בקשר לשווי שלו, ואם אין בו שווי הרי זה "לאו מידי אפסדיה", משא"כ בגזלן (אי"ז קשור עם הפסד רכוש הפסד ממון אלא ש)הגזלן לוקח החפץ ומוציאו מבעלות. הנגזל (ובעלות) שלו ומכיון שבעלות ישנה גם בחפץ שאין לו בו אלא גוף ועצם הדבר בחפץ (שהוא פחות מש"פ או איסור הנאה שאין לו בו רק עצם וגוף הדבר ולא שווי) בזה יש דין גזילה.

ואין הכוונה לומר במזיק שאין אנו רואים בכלל נזק של כסף, כ"א הפסד ממון. אלא לומר שהתשלום הוא עבור הפסד ממון שבחפץ, ובמילא שאין זה הוכחה לומר שהתשלום הוא רק לפי הממון ולא לפי מידה (וראה הדיון בזה במחנ"א הלכות נו"מ ס"א) וכמו"כ בגזל שעיקר הגזילה הוא שינוי הבעלות כאמור הרי זה קשור גם עם השווי על החפץ שלכן כשאין החפץ בעין (הגזלן משלימים כשעת הגזילה שלפי דעת כו"כ ראשונים ג"ז נכלל במצוות השבה).

ולפי זה, שוב אין כאן סתירה כלל מדברי הר"י, כי אכן גדר גזילה והיזק חד הם: החסרה, רק שבגניבה הוא החסרה בבעלות ובהיזק הוא החסרה בשוויות. והטעם לחילוק ביניהם נובע מחילוק תוכן ומהות המעשה שבשניהם: בגזילה, מהות המעשה הוא שהוא נוטל חפץ מרשות הבעלים, ומשאיר אותו בשלימותו, ורק שהחסרון הוא בבעלות על החפץ. ובהיזק, הוא לא נוטל את החפץ מרשות הבעלים, וממילא שאין כאן חסרון בבעלות, ורק שמחסיר בשוויות החפץ. אבל, אי"ז סותר ששורש האיסור בשניהם חד הוא: אסור החסרת ממון חבירו בבעלות ובשווי.

ט

היוצא מהנ"ל, שיסוד גדר גניבה הוא לא (רק) שהאדם הכניס לרשותו חפץ שאינו שייך לו כי אם (גם ובעיקר) שהבעלים נחסרו מהחפץ על ידי מעשה גניבתו, ולפי זה מובן מדוע נכללו גנב וגזלן ב"אבות הנוזיקין" כיון שגם בהם, עיקר ענינם הוא הנזק שנגרם לבעלים שנחסר מבעלותם.

והנה, כאשר אנו אומרים יסוד זה שענין הגניבה הוא נזק הבעלים, יובן גם דין שומר הטוען טענת גנב, שאע"פ שאין אצלו את כל מעשה הגניבה שלוקח ללא רשות (ויש לו עי"כ קנין וכו'), הרי מ"מ, התוכן העיקרי של נזק הבעלים בהחסרת בעלותם קיים גם פה.

וממילא מובן שפיר זה שר"א הכליל את גנב וגזלן בשומר, כי גם אצל שומר אנו מוצאים - בטוען טענת גנב - שיש אצלו ממש את התוכן והגדר של גניבה. וגם תתחזק יותר הסברא שהבאנו בתחילת דברינו שכאשר שומר טוען טענת גנב הרי [לא רק שיש לו דין גניבה בתוך דין שמירה, אלא] יש לו דין גנב ממש, מאחר ואנו רואים כאן את גדר הגניבה ממש כפי גנב רגיל.

ויובן גם זה, שכאשר רבי חייא כתב שיש לחלק בין גזלן לגנב - לא כתב לחלק ביניהם, כי אם רק באופן הגעת החפץ: "זה אתא לידיה בהיתרא וזה אתא לידיה באיסורא" - כי מאחר וגם הוא מודי שבתוכן וגדר הגניבה הרי שפיר נכללו גנב וגזלן בשומר.

י

ועתה יחזור גם הס"ד לומר דהאדון מתחייב בגניבה וגם בכפל עבדו, ובהקדים: בלקו"ש ח"ז (שיחא לפ' ויקרא) מבאר בטעם שקנס הגניבה ניתן לנגנב (ולא להקדש וכדו'), דזהו מפני שתוכן הקנס הוא לא (רק) לענוש את הגנב על מעשהו הרע, כי אם גם בתור תשלום ופיצוי לנגנב שניזק בזה שהיה חסר ממנו החפץ שלו [וזהו חסרון שאינו כ"כ בר שומא, והתורה הטילה סכום קצוב].

וביאור זה מובן היטב ע"פ כל מה שנתבאר לעיל בגדר גניבה וגזילה שענינם (העיקרי) הוא החסרת הבעלים, ולא רק להשיב מה שנמצא בידו, השבת החפץ או תמורתו. וכמו כן הוא חיוב הכפל, שגם הוא נובע וקשור מענין החסרת הבעלים.

ועפ"ז יש לראות הכפל לא רק כעונש על הגנב, כי אם כהשלמת תשלום אל הנגנב על הגניבה (החסרון שגרמו לו) ולכן חיוב כפל מצטרף להיות כאן מהתשלום על החסרון כולו.

ומובן לפ"ז, גם הא שהאדון מחוייב בכפל העבד, דמאחר וגדר הגניבה כולו, כולל גם הכפל, הוא נזק הבעלים - הרי כאשר התורה הטילה על האדון להשלים את נזק הבעלים שעשה עבדו הרי זה כולל גם את תשלום הכפל, הניתן, כנ"ל, על חסרון החפץ.



תדפיס

הבא לקמן הוא תדפיס מחלק מהספר שמכינים לדפוס - על
הרה"ח הרה"ת ר' גרשון מענדל ו-תבלחט"א - הרבנית בתי'
גרליק, הסב והסבתא של הכלה

חלקים א-ד הם אודות הרג"מ מילדותו עד שהגיע ל770 ואודות משפחת פוזנר
- משפחתה של אמנו הרבנית תחי'

היות וזה נכתב ע"י בנם הרב לוי יצחק שי', לכן הכל נכתב בגוף ראשון אודות הוריו.



חלק ה

מאחרי החתונה, היציאה לשליחות עד שהגיעו למילאנו

ד' תמוז ה'תשח"י - ימי החנוכה ה'תשי"ט

פרק א

מהחתונה - ד' תמוז תשח"י - עד הצעת השליחות

פרק ב

תנועת "ופרצת" - האווירה ב-770 בחדשי תמוז-מנ"א-אלול ה'תשח"י

פרק ג

יציאת הדוד זושא פוזנר לשליחות - ט' אלול תשח"י

פרק ד

הצעת השליחות - בכללות - אלול תשח"י

פרק ה

הצעת השליחות למילאנו

פרק ו

ההכנות

פרק ז

צאתכם לשלום - כסלו תשי"ט

פרק ח

הנסיעה לפאריז

פרק ט

הנסיעה למילאנו וההתוועדות של י"ט כסלו תשי"ט



מהחתונה עד ההצעה לשליחות

כמסופר לעיל בארוכה [בחלק הקודם], החתונה של הורי התקיימה ביום ראשון, ד' תמוז תשח"י ברוב פאר, ובאופן נדיר ביותר, שהחופה התקיימה ב770 כי הרבי סידר הקידושין, וסעודת החתונה התקיימה בפייטסבורג, שעה נסיעה עם מטוס.

ולכן זה הי' דבר ברור שהורי יסעו לשליחות של הרבי, דהיינו מצד אחד הרוחניות נמצא ב770 למרות שבגשמיות נמצאים רחוק.

מובן שלפני ואחרי החתונה, הורי כתבו לרבי לעיתים תכופות שהם מוכנים לנסוע ל"שליחות" לאן שהרבי יצוה (וכדלהלן).

במשך חדשי הקיץ אבא שימש בתור משפיע של מחנה "גן ישראל", שהי' אז עדיין בחיתוליו... וזה התקיים בהרים שבמדינת נוא יארק, לערך 2-3 שעות נסיעה מ-770.

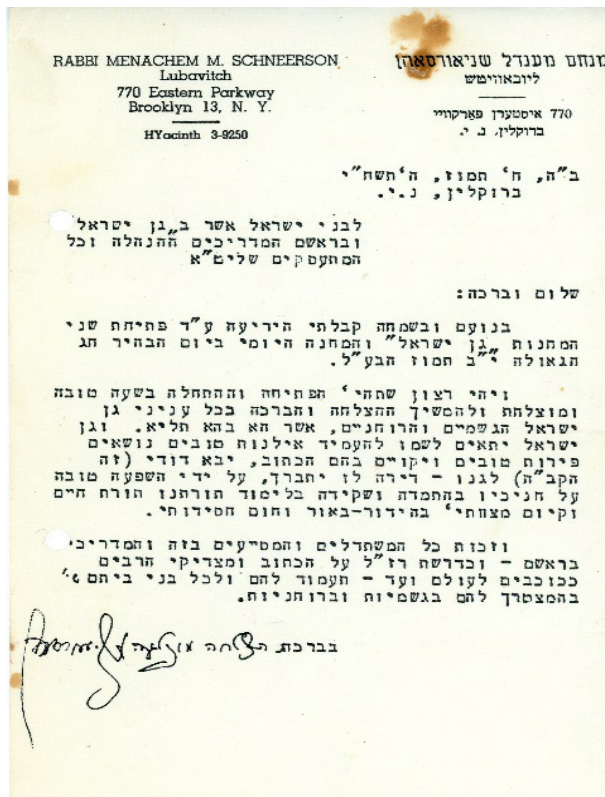
עבור אמי זו לא היתה סביבה מוזרה כי היא הכירה טוב מאוד את הצוות ומשפחתם - דהיינו הן ר' יוסי וויינבוים (המנהל של הקעמפ) ביחד עם עמיתו הרב משה לאזאר - לימים שליח במילאנו, עוד מהימים שהיא היתה גרה בויליאמסבורג כשלמדה בבית יעקב, כי הם גרו בשכנות, ובכלל היא תמיד אהבה להיות בחברת "חסידים". לפעמים היא גם ביקרה ב"קעמפ בנות" שהי' שייך יותר לחוג הליטאי, כי היו לה שם הרבה חברות מהימים שהיא למדה ב"בית יעקב", ועסקה ב"הפצת המעיינות" אתן, וגם כי בשנים שלפני זה היא שימשה שם כמדריכה, כמסופר לעיל בפרק???

בארכיונו של אבא נשמר מכתב שהרבי שלח לקעמפ מהתאריך ח' תמוז ה'תשח"י

לפעמים, אבא הי' לוקח "יום חופשה" ונוסע ל770 לבלות שמה את היום ו"לנשום את האויר של 770..."

ואכן, תוך שבועיים מהחתונה, בהתוועדות י"ב תמוז תשח"י שומעים (בסרט הקלטה), איך שהרבי הכריז "החתן הרב גרליק" [שיאמר לחיים], ולפני זה הרבי קרא להחתן ר' שמואל בן ר' לייביש הלוי העבער (שגם לו הי' האויפרופעניש בשבת ג' תמוז כמסופר לעיל בפרק??).

אבל כאן באה ההפתעה, ב"ה הידיעה", שמהתוועדות זו, החלה תקופה חדשה ומיוחדת בליובאוויטש, וכדלהלן בפרק הבא.



תנועת "ופרצת" - האווירה ב-770 בחדשי תמוז-מנ"א-אלול ה'תשח"י

אחת הסיסמאות המרכזיות של התנועה של חב"ד ליובאוויטש היא "ופרצת".

לא כאן המקום כלל וכלל לתאר את כל העניין של "ופרצת" כי זו לא מטרת הספר הזה, רק רציתי לתת קצת רקע, השייך לשליחות הורי ולמטרת ספר זה.

הרבי החל לדבר באופן של "שטורעם" אודות העניין של "ופרצת" - בהתוועדות **"ב תמוז תשח"י"**:

החל **מהמאמר**, שהי' על הפסוק של הפרשת השבוע (בלק) **מי מנה "עפר" יעקב**, שבהברכות שנתברכו ישראל איתא במדרש שיעקב נתברך ב"עפר" הארץ, שנאמר והי' זרעך "כעפר" הארץ, ומסיים שזהו מ"ש מי מנה "עפר" יעקב. ואיתא במדרש שאמר הקב"ה ליעקב כשיגיעו בניך עד עפר הארץ, אותה שעה **ופרצת** ימה וקדמה (שהרי סיום הכתוב והי' זרעך כעפר הארץ הוא **ופרצת** ימה וקדמה וצפונה ונגבה) הוי מקים מעפר דל. ובענין **ופרצת** איתא במדרש שזהו מ"ש עלה **הפורץ** לפניהם (ע"ד שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך) דקאי על **מלכא משיחא** שהוא מבני **פרץ**, ובזמנו יהי' העניין ד"**ופרצת** ימה וקדמה וצפונה ונגבה". והיינו, שדוקא ביעקב שנתברך **בעפר** הארץ, נאמר הענין **דופרצת**, שזהו העילוי היותר גדול.

ובהמשך המאמר הרבי ביאר ענין זה בארוכה.

ואח"כ בשיחות של אותה התוועדות, הרבי דיבר ב**ארוכה** אודות העניין של "**ופרצת**", ושנדרש מכל אחד בעבודתו לקונו לפעול הענין ד"**ופרצת**".... והיינו שכאשר עומד בתנועה של "ואתהלכה ברחבה" בעניני עבודתו לקונו, אזי נעשה גם חלקו בעולם באופן של יציאה מהגבלה, כך שבהיותו בהגבלה ד"ימה וקדמה וצפונה ונגבה" הנה שם גופא **מכריז וזועק כל צעה, הענין ד"ופרצת"!** וענין זה מתבטא בכל עשיותיו...

לאחרי זה הרבי המשיך:

והנה ביום זה, י"ב-י"ג תמוז חוגגים חנוכת בית כנסת חדש בכפר חב"ד שבארצנו הקדושה, בית כנסת שהוא גם בית מדרש שבו יקבעו שיעורים בנגלה דתורה ובנסתר התורה תורת החסידות יחד עם עבודת התפלה..... שאכן יהי' זה בנין נאה, שלזה יש צורך במחיצות "ימה וקדמה וצפונה ונגבה", אבל באופן שכל מחיצה בפני עצמה תכריז שענינה הוא "מחצתי ואני ארפא" היינו שמשתמשים במחיצה לענין של רפואה, כך, שהסתר המחיצה מכריז וזועק שענינו הוא ה"אתה" שנמצא בו ופועל את מציאותו, ובמילא יהי' זה באופן ד"**ופרצת**" והיינו שתהי' ברכה עד בלי די בלי גבול בענינים הרוחניים שבבית הכנסת ובית המדרש זה תפלה ותורה... שגם הענינים הגשמיים של כפר חב"ד יהיו באופן של **ופרצת**, לכל הצדדים לכל ד' הרוחות, ובמילא גם למעלה ולמטה ע"ד הענין **דופרצת** כפי שהי' אצל יעקב שגם בצאן יעקב הי' פריצת גדרו...

ואח"כ הרבי המשיך:



כשם שבכפר חב"ד חנכו בית הכנסת ובית המדרש, כמו"כ ישנם עוד מקומות שבהם ניתוספו בנינים חדשים שיהיו מקום לתורה ולתפלה ולגמילות חסדים, כל ג' הקוין, לפעול בהם באופן ד"פ **ורצת** ימה וקדמה וצפונה ונגבה", וכיון שנמצאים כאן אלו שהשתדלו בבנינים אלו - יאמרו "לחיים" ובאופן ד"פ **ורצת** וינגנו ניגון שמחה. ואח"כ אמה: אם ישנם כאלו שעומדים בקרוב לקנות בנינים עבור בתי כנסיות בתי מדרשות ושיבות - יתחילו בזה עתה ע"י אמירת לחיים באופן ד"פ **ורצת**. כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לכו"כ לומר לחיים על כוס גדול באופן ד"פ **ורצת**.

ואח"כ הרבי המשיך:

"קול קורא" לכל התלמידים של תומכי תמימים: כיון שההנהלה עומדת במצב של ישוב הדעת מה עליהם לעשות אזי תתחילו כולכם לצעוק **"ורצת"**, ועי"ז תפעלו גם פריצת ההגבלות של ההנהלה.

לאחרי שהתלמידים צעקו **"ורצת"** אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שינגנו תיכף ניגון.

בהתוועדות ש"פ **פינחס מבה"ח מנחם אב תשח"י** אמר הרבי (בין השאר):

שמחה פורץ גדר... וכשם שבנוגע לגדר **פרטי** ישנו הענין ד"פ שמחה פורץ גדר" הרי מזה מובן גם בנוגע להמדובר בהתוועדות י"ב תמוז שצריך להיות **"ורצת"** בלי הגבלות כלל - שגם לזה הכלי הוא ענין השמחה. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א): כל הקהל יאמרו "לחיים", ויבקשו שיקויים הענין ד"פ **ורצת**.

בהתוועדות כ' **מנחם אב תשח"י** הרבי האריך מאוד בענין **"ורצת"**, והזכיר גם את **איטליה** (כדלהלן) ואביא רק כמה ציטוטים:

...דובר בהתוועדות די"ב תמוז אודות הענין ד"פ **ורצת** ימה וקדמה וצפונה ונגבה" שאע"פ שישנם ההגבלות ד"מה וקדמה וגו'", הנה בזה גופא צריך להיות **"ורצת"** פריצת המדידות וההגבלות, ועד שעי"ז זוכים ל"נחלה בלי מצרים"... כאשר מדובר אודות מוסדות חינוך על טהרת הקודש, צריך להיות אמנם בנין של ד' כתלים, גג מלמעלה ורצפה מלמטה, אבל, כאשר מישוהו בא ואומר שצריך להתנהג במדידה והגבלה, בגלל העדר האמצעים כו', אזי אומרים לו, שצריך להיות **"ורצת"**! יש לפרוץ את כל המדידות וההגבלות, ולא רק בנוגע לחיזוק וביסוס הדברים הקיימים, אלא גם ע"י הקמת דברים חדשים, שעל ידם יתוסף ב"נר מצוה ותורה אור" ועד למאור שבתורה... וסדר זה הוא גם למטה מטה, אפילו בחושך הכפול של זמן הגלות - שכדי לפעול **"ורצת"** בגשמיות באופן הכי גדול, צריך להיות תחילה **"ורצת"** בפנימיות העיניים, דהיינו, בלימוד התורה....

והרבי המשיך:

ועפ"ז מובן, שכאשר מדובר אודות **"ורצת"**, אין להמתין ולעכב את ההוספה בפנימיות העיניים, בלימוד התורה וב"העמידו תלמידים" עד שיהי' **"ורצת"** בחשבון הבנק... אלא הסדר אצל בני"ה הוא, שמתחילים ב"פריצת" בנוגע לריבוי תלמידים בכמות, ו"פריצת" בנוגע לריבוי תלמידים באיכות, ועי"ז פועלים פריצה ("דורכברעכן") שיומשך להיות **"ורצת"** גם בגשמיות....



אח"כ היו עוד ריבוי דיבורים ואח"כ הרבי הוסיף:

וכאשר כל אחד בסביבתו ובמדינתו יעסוק באופן ד"ו**פרצת**" הן בנוגע למספר המוסדות, הן בנוגע לכמות התלמידים והתלמידות, והן בנוגע לאיכות הלימודים - אזי מבטיח הקב"ה שמהענין ד"ו**פרצת** ימה וקדמה וצפונה ונגבה" יבואו לקיום היעוד "יעלה הפורץ לפנינו" דא **מלכא משיחא** יבוא ויגאלנו ויביאנו לנחלה בלי מצרים בהמרחב העצמי.

ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עד שילחינו ניגון על "ו**פרצת**" יכריזו "ו**פרצת**" ללא ניגון. ואח"כ אמה נמצאים כאן יהודים שבאים מ"ימה וקדמה וצפונה ונגבה": "ימה" (מערב) מס. פרנציסקו ולוס אנג'לס, "וקדמה" (מזרח) **מאיטליא** ומארץ ישראל, "צפונה" מקנדה, "ונגבה" מדרום אמריקא, ימשיכו כולם את הענין ד"ו**פרצת** בכל קצוי תבל להיפטר מכל המדידות וההגבלות.

וראה זה **פלא**:

לאחרונה נתגלתה הקלטה מהתוועדות זו כ' **מנחם אב תשח"י** (שבה עסקינן) ובאמצע שומעים איך שהרבי אומר [בתו"מ חכ"ג ע' 145 ציטטו - משום מה - רק חלק מהדברים ובהשמטת השם]:

דא איז דא נאך איינער וואס מען דארף ביי עם פועל'ן ופרצת, ער איז אויך פון חלק זבולון. דא איז דא מר ציפל, ער האט דארטן א שווערע ארבעט מיט זיין תלמוד תורה מאכן א ישיבה קטנה, א ישיבה. זאגט לחיים פאר גאנץ מילאנו און פאר די ברידער מיט די שוועגערנ'ס מיט די קינדער מיט די קינדס קינדער (מיט דער צייט). און מ'זאל דארטן מאכן ופרצת. [כנראה שנתנו לו כוס קטנה והרבי המשיך] ניין - צו א קליינער ימה וקדמה! גיט עם א כוס, און זאל ער מאכן א גרויסער ופרצת! [כנראה שמר ציפל אמר לחיים והרבי ענה] לחיים ולברכה! זאל זיין ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ביז נחלה בלי מצרים, לחיים ולברכה.

אבא השתתף בהתוועדות זו אבל עדיין לא הי' לו שום מושג לא על שליחות ולא לאן הוא יסע, ועאכו"כ שלא ידע אודות איטליא, ועאכו"כ שלא ידע שהאיש, מר ציפל, שביקש מהרבי לשלוח שליח לאיטליא [כפי שיסופר להלן בפרק??] נמצא באותה התוועדות... ושרק כמה ימים אחרי זה הרבי יתן לאבא השליחות לאיטליא...

בשבת הבאה, ש"פ עקב מברכים החודש אלול תשח"י הרבי אמר מאמר ד"ה ו**פרצת** ימה וקדמה וצפונה ונגבה! ובשיחה הרבי הוסיף (בין השאר):

וזוהו גם מה שמדברים אודות הענין ד"ו**פרצת** - שצריכים לצאת מכל המדידות והחשבונות, אפילו חשבונות כאלו שלפי דעתו הם ע"פ שו"ע, שע"ז נעשים ב' הענינים: ביטול במציאות, וכלי להשפעות בלי גבול.



יציאת הדוד הרה"ח הרה"ת ר' זושא פוזנר לשליחות - אלול ה'תשח"י

תוך כמה שבועות מההתוועדות הנ"ל (כ' מנחם אב תשח"י), בט' אלול תשח"י ארגן המוסד "צעירי אגודת חב"ד" מסיבת "צאתכם לשלום" עבור דודינו היקר הבלתי נשכח ר' זושא פוזנר, אחיו של - תבדלחט"א - אמא. והרבי נכנס בהפתעה והשתתף ואמר שיחה (כדלהלן).

קצת רקע: זושא נשלח ע"י הרבי עם השלוחים שנסעו בקיץ תשט"ז אחרי הטבח הנורא שקרה בכפר חב"ד של "יד החמשה". כל השלוחים נסעו רק לפחות מחודש. בהוראת הרבי, זושא נשאר עוד כמה שנים וחזר ל-770 לקראת



זושא עומד בצד ימין מאחורי הכלה בחתונת הור"י - ד' תמוז תשח"י

החתונה של הורי. לפני נסיעתו מאה"ק, בסוף חודש סיון תשח"י, התקיים בארץ הקודש "צאתכם לשלום" עבור זושא. שמעתי מאחד הנוכחים, שבאו ריבוי גדול של אנ"ש להשתתף ובסוף רקדו בשמחה גדולה עם הניגון "כי בשמחה תצאו" וכולם רקדו שרו ו...בכו! זושא השליח היקר והחביב של הרבי נוסע מאתנו....

לפועל אחרי החתונה של הורי, הרבי הורה לזושא שיחזור לאה"ק. בט' אלול תשח"י התקיימה מסיבת צאתכם לשלום עבורו בזאל הקטן של 770, ולהפתעת הנוכחים הרבי הופיע ב"צאתכם לשלום" ואמר שיחה, ואפילו הגיה אותה, כמסופר ותואר כבר בכמה מקומות.

הרבי דיבר הרבה בשיחה על "שליחות" ועל "ופרצת", ובסוף השיחה הרבי אמר: דובר כמה פעמים בענין "ופרצת". בקשר לגשמיות - לא נראה עדיין מה שפעלו בזה. יפעלו איפוא התלמידים ה"ופרצת" שלהם - "ופרצת" ברוחניות, וזה יכריח גם את ה"ופרצת" בגשמיות, וכמשל הצבי, עד שנזכה ש"יעלה הפורץ לפנינו" מלך המשיח. וההתחלה בזה - להמשיך כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, שנה בלי הגבלות, הן בגשמיות והן ברוחניות, שנה של "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" עד לנחלה בלי מצרים, נחלת יעקב אביך, כי פי ה' דבה.

[ואכן השנה הבאה, שנת ה'תשי"ט הוכרזה ע"י הרבי כ"שנת ופרצת". ואכ"מ]

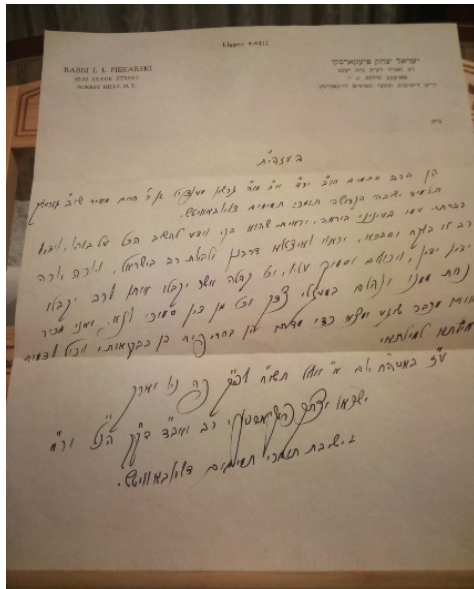
לחביבותא דמילתא, מוצג פה העתק השיחה המוגהת של הרבי, הן ההגהה הראשונה והן ההגהה השני.



הגהה ראשונה

[illegible][illegible][illegible][illegible]

הצעת השליחות - בכללות - אלול ה'תשח"י



בפרקים הקודמים הבאנו על קצה המזלג, ה"אווירה" ששררה ב-770 במשך חודשי הקיץ של תשח"י. הרבי עשה שטורעם שאין כמוהו אודות הענין של "ופרצת".

וגם שהדוד זושא פוזנר נסע לשליחות, כמסופר בפרק הקודם.

ולכן, טבעי הדבר שהורי כתבו לעיתים תכופות לרבי, שהם מוכנים לנסוע בשליחותו של הרבי, לאיזה מקום שהרבי יצוה. והלואי שיזכו לזה וכו' וכו'.

לעיל בפרק א' תיארנו שבאותו קיץ הורי שהו בעיקר ב"גן ישראל", ולפעמים אבא הי' לוקח "יום חופשה" ונוסע ל770 לבלות שמה את היום ו"לנשום את האויר של 770"...

בר"ח אלול תשח"י אבא קיבל סמיכת ידן מהרב פיקארסקי. כמסופר לעיל (בפרק??) שאבא קיבל הוראה לקבל סמיכת יורה וידין ושימוש (שקיבל אצל הרב שפיץ מנוארק (כמסופר לעיל בפרק??))

במשך חודש אלול תשח"י, בא' מהביקורים הנ"ל, אבא שהה במסדרון הידוע של 770, ופתאום הרב חודקוב (מנהל המזכירות של הרבי) עבר לידו ואמר לו: "אתה ואשתך כותבים לעיתים תכופות לרבי שאתם רוצים לנסוע לשליחות. לצערי אני צריך להודיע לך שאנשים כמוך הרבי לא שולח לשליחות". אבא קיבל את הדברים בהלם ועל המקום הוא שאל להרב חודקוב "למה? מה פשעי ומה חטאתי"! והרב חודקוב הסביר לו בטוב טעם שהיות והוא עכשיו (דהיינו במשך השנה) ה"משפיע" בישיבה בנוארק (כמסופר לעיל בפרק ??), ולרבי ישנה Policy (מדיניות) שהרבי לא לוקח משהו ממשרה של מוסד אחד למשרה אחרת.

תגובת אבא להרב חודקוב היתה ובאופיינות שלו "את זה יכולים לסדר".

המנהל של הישיבה תומכי תמימים, כידוע, הי' הרש"ג, גיסו של הרבי. המשרד שלו הי' בקומה השלישית של 770 (ראה תמונות בעמוד הבא).

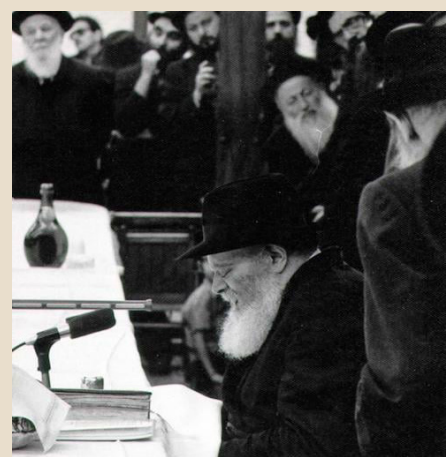
תוך דקה אבא הי' במעלית של 770 והתייצב במשרדו של הרש"ג. הרש"ג שאלו מה הוא רוצה, ואבא ענה שהוא רוצה העלאה במשכורת שלו, היות והוא התחתן וכו'. המשכורת שלו אז היתה (כמדומני) משהו כמו 70-80 דולר לחודש. הרש"ג שאלו אז כמה אתה רוצה, ואבא ענה: 2000 (אלפיים) דולר לחודש..... הרש"ג הסתכל עליו ושאל אותו: ביסט אראפ פון זינען?? (נפלת על הראש?) אני לא יכול לתת לך 2000 דולר לחודש. ואבא בשלו, או תתן לי 2000 דולר לחודש או תפטר אותי. הרש"ג ענה שהוא לא יכול לעמוד בדרישה כזו ורצה להתמקח ואבא בשלו. בסוף הרש"ג אמר שאין לו ברירה אלא לפטר אותו. אבא אמר לו יש לי בקשה אחת: תן לי את זה בכתב עכשיו, ואתה לא צריך עדיין להגיד את זה לישיבה, אני כבר אסדר את זה. והרש"ג נתן לו את הפתק המיוחל.



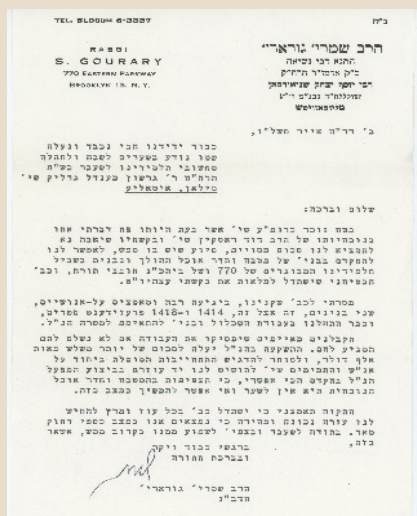
אבא רץ למטה למזכירות ונתן את הפתק להרב חודקוב. הרב חודקוב לא הגיב מאומה ורק לקח את זה. האמת שאבא לא חיכה לתגובה הוא רק הי' צריך לתת את זה לרב חודקוב ו"אני את נפשי הצלתי".

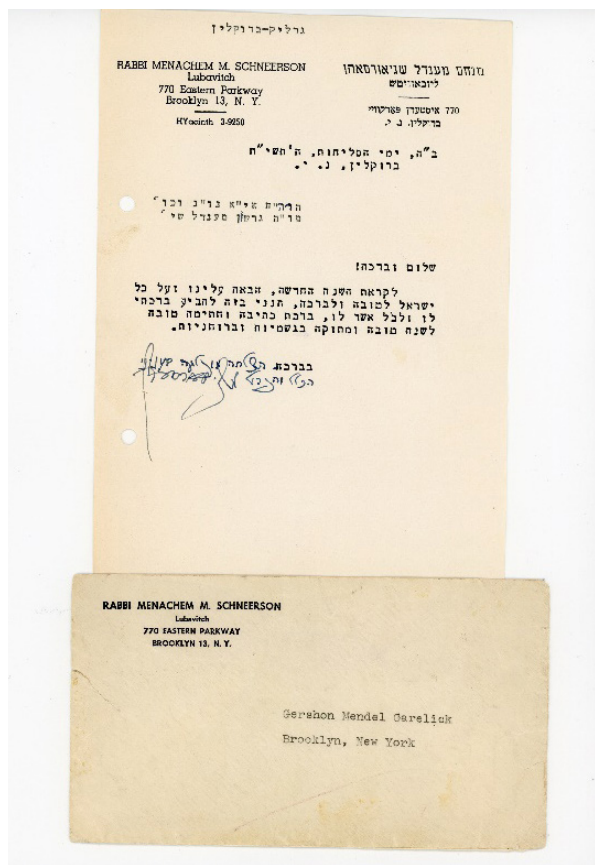
כעבור שבוע או שבועיים (או יותר), אבא ביקר עוה"פ ב770 ובהשגח"פ הרב חודקוב עבר במסדרון וראה אותו, והוא ניגש לאבא ושאל: "דו וואלסט געפארן אין א מדינה אין יוראפ?" [האם היית מוכן לנסוע למדינה באירופה?] ואבא ענה מיד לחיוב, ושאל להרב חודקוב לאיזו מדינה? והרב חודקוב הגיב: למאי נפקא מינה? ואבא ענה, זה אכן לא נפק"מ אבל פשוט הדרכון שלי הוא "מלא עם בעיות" (כמסופר לעיל בפרק ??) ולכן מה שיותר מוקדם אני יודע

שתי תמונות מאפיינות של הרש"ג. מימין: עומד בביטול עצום באמצע אמירת מאמר דא"ח ע"י הרבי. ומשמאל: עומד בתור כאחד החסידים לבקש ברכתו הק' של הרבי.



התמונה הראשונה דלמטה היא מח"י אלול תשט"ו לאחר הסידור קידושין להרה"ת גדלי' וזוגתו קארף. בשלט יכולים לראות שכתוב "אויפן דריטן פלאר" דהיינו שהמשרד של הישיבה נמצא בקומה השלישית "עלעווייטאר באטאן נומער 3" ונא לקחת המעלית וללחוץ על הכפתור 3. אחרי כמה שנים החליפו את השלט לזה שמחזיק יידי הרה"ת ר' חיים ברוך ש"י האלבערשטאם. משמאל: המכתב הוא מהרש"ג לאבא משנת תשל"ו.





לאיפה, אני אוכל להתחיל לעבוד על וויזה, שכידוע אפילו במצב טוב זה לוקח זמן....

אז הרב חודקוב אמה, "לתומו" (מי שזוכר את הרב חודקוב איך שהוא הי' מסתכל עם העיניים החצי-פתוחות שלו כאילו שלא מבין...) "נו, למשל, אאאא... איטליא". כמוכן שאבא ענה מיד לחיוב. אז הרב חודקוב אמר אבל אתה צריך גם להתקשר ל"פיטסבורג" (אמא בדיוק נסעה לפיטסבורג לבקר את הורי' לכמה ימים) ולקבל גם משם את ההסכמה. אבא אמר שבודאי יש הסכמה אבל אם אומרים לו להתקשר לפיטסבורג, הוא יתקשר.

אבא התקשר, ואמא כמוכן מיד הסכימה, למרות שהיא לא ידעה איפה זה איטליא.... וכשאמא אמרה לסבתא תוכן השיחה היא מיד הגיבה, זייער גוט, פאר געזונטערהייט! דהיינו, כאילו אומרת כשהרבי אומר לא שואלים שאלות והולכים!

וככה התחילו ההכנות.... אבל עדיין לא ידעו לאיזו עיר ומהי השליחות.

בימי הסליחות תשח"ג, לקראת ראש השנה הרבי שלח לאבא מכתב "שנה טובה" בהוסיפו בסופו בכי"ק: [בברכה - המילה "בברכה" היא מתוקתקת, אבל הרבי שינה האות ה של המילה "בברכה" לאות ת' שהמילה תיקרא "בברכת"] הצלחה מופלגה בעיני הכלל והפרט וחת"ק.

ובפשטות כוונתו הק' היתה בנוגע להשליחות שמתחילה להתרקם.



הצעת השליחות למילאנו

בעברי בין הדברים של אבא מצאתי פתק שכנראה הוא טיוטא ממה שהוא הכין לכתוב לרבי אחרי שקיבל הבשורה טובה אודות השליחות המדבר בעד עצמו, ואצטט כמה מילים משם: [המודגשים שלי]:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ביום ערב שבת פ' האזינו [ה' תשרי ה'תשי"ט] אמר לי הרב חודוקוב שהיתה הוראה אודות "מילאנו", הפרטים [הם] רבנות וחינוך ושצריכים ההסכמה שלנו והבעלת הבית שתחי'. טלפנתי לפייטסבורג (כי מהשבוע לפני ר"ה עד ערב חג הסוכות היא בפייטסבורג), זוגתי הסכימה כמובן הסכמה בשמחה כי כל הזמן מהחתונה חיכינו אולי תהי' לנו הזכות הזה לנסוע בשליחות...

בליל שמיני עצרת נתן לי כ"ק ועבור זוגתי לחיים וברכה לשליחות.

בליל שמח"ת משקה לעבר לים.

ומכל הנ"ל ברור שהננו ב"ה שלוחים מכ"ק אד"ש עכשיו...

ומכיון שההוראה היתה לשים דעת שנינו במכתב, הננו לכתוב יותר מפורט דעתינו...

עכשיו אני מרגיש שזכיתי לאושר הכי גדול שיכול להיות בעולם

כשנסעתי לנוארק זה גם הי' בהסכמת כ"ק אד"ש אבל ההצעה באה מההנהלה, וכשאמרתי שאיני רוצה לצאת מתו"ת הי' המענה שענין הנ"ל אינו כלל יציאה מתו"ת, [והיות ו] כל רצוני הוא להיות אצל כ"ק אד"ש ולכן כל כמה שבועות אוכל לבקר בחצרות קודש

אבל עכשיו שבחסד חנים זכיתי לנסוע בלי שום הצעות צדדיות אני מרגיש עצמי כ"כ שמח ומאושר שזכיתי לאושר הכי גדול שאפשר להיות בעולם ועד שאני עדיין איני יכול להאמין שזכיתי לקירוב גדול כזה...

וע"כ הנני מוסר עכשיו בכתב רבי איך בין זייער גליקלאך פאר די הנהגה מיט מיר... און מיינע הרגשים קען איך ניט ארויסשרייבן בכתב..

און דער אויבערשטער זאל העלפן אז די כוחות וואס דער רבי גיט זאלן אריין אין א פנימיות...

וכמובן שהי' הרבה מאוד יותר מעניין אם הי' לי העתק מהמכתב עצמו ולא רק טיוטא...

בסדרת "פגישה עם הרבי" של חברת JEM מספר השליח הדגול הרי"ד גראנער, שגם נסע בשליחות בכסלו ה'תשי"ט לאוסטרליא, שבשמחת תורה תשי"ט הרבי קרא לו ולאבא ונתן לשניהם משקה "כי הם נוסעים עוד מעט בשליחות".



ביום ו' כסלו הרבי שלח מכתב להרב גורודצקי, בא-כוח של הרבי ל"לשכה האירופאית" שגם הי' מעורב ב"להכין את הקרקע" לבואו של אבא למילאנו, המבשר לו שאבא עומד מוכן לנסוע למילאנו. הנה צילום האגרת:

ישראל מנחם מ. שרעביט
Lubovitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 12, N. Y.
NY 11212

היום סגור פנימית
ליבוביטש
חדר הסגור פנימי
ברוקלין 2

ב"ח, ו' כסלו תשי"ח
ברוקלין

הרה"ק רבי' משה' מנחם אי"ה נז"ל
זקוק בצ"ח כח' סיון תשי"ח

שלום וברכה
הרה"ק רבי' משה' אי"ה נז"ל בעל מרחק וכו' ס"ח גרשון סגור
שי' ברוך וצור סוכן לנישואין בימים אלה שלום לישראל. הסגור
הדבר אשר את חיות לישראל יסגור לקבל בשם המדינה שברוכה,
הי' לו בלונדון או בפאריז.

ואשר לכן, יצאנו לו לבחור בפאריז כדי לנצל את התדמית
הוא שוחח ארוכות וקצרות עם כח' ולקבל חזרתו הספורות
נידון צורח לישראל.

וזנה בשם רק באשכ"ח (נכון) שאר את גם כח' יסע יחד אתו
למדינת וליצור לפני קפידתו וברוך סוכן גם כח' אשר דבר
בהם בשם יסע ויחזק את כל עניניו בעתה.

ברכה רבית

ביום נסיעת הרה"ק שי' מכאן לפאריז "יבדין ז' י"
ומקבל מ"א לפני י' יסע יסע 1958. ולסני זה ב"א י"א חלי.
מכה"ח מ"ח נקבל.

בין הדברים הרבי אמר לאבא: כשאתה מתוועד עם בעלי בתים תיקח פעם אחת 'לחיים', אולי עוד פעם, אבל לא יותר משלוש פעמים, כי זה יכול לבלבל את הבעלי בתים. אבל אם תתפלל באדיקות זה אף פעם לא יבלבל אותם

[”אויב דו וועסט דאווענען באדיקות, וועט דאס זיי קיינמאל ניט מבלבל זיין”...]

אמי תמיד היתה אומרת שהם התרגשו מאוד למשמע שאלת הרבי האם אנו נוסעים לשליחות בשמחה. הלא אמרנו לרבי פעמים כה רבות שאנו רוצים לצאת לשליחות, לאן שיורה לנו, ועדיין היה חשוב לרבי לשאול האם אנו רוצים ונעשה זאת בשמחה...

כשעמדו לצאת מה'יחידות', העניק להם הרבי ספר תניא נוסף, באמרו בטון נינוח למדי: "כשאתם במטוס, אי אפשר לדעת, אולי מישהו יצטרך ספר תניא, אם תמצאו מישהו כזה - תנו לו..." (וראה להלן בפרק ח מה שקרה בטיסה).



ה"צאתכם לשלום" - כסלו ה'תשי"ט

לקראת נסיעתם של אבא ואמא, התקיימו כמה מסיבות של "צאתכם לשלום" עבורם. הן אמת שהיו כבר כמה שלוחים שנסעו לפנייהם (הרב חיותיק לבראזיל והרב שמטוב לדיטרויט הרב רוזנפלד לס. פראנסיסקו וכו') אבל עכשיו נוסע הזוג הראשון של שלוחים **מעבר לים** ובמסגרת "ופרצת" ובתור רבנות וכו'! הלא דבר הוא!

הנה כמה מהתיאורים:

לראש וראשונה ואבוהון דכולהו הנה בשבת י' **כסלו תשי"ט**, השבת לפני הנסיעה, התקיימה התוועדות והרבי אמר שיחה שלימה על ענין ה"שליחות" שכמובן הכוונה היתה לנסיעת הורי לאיטליא,

והנה חלק מהשיחה:

י. דובר אודות דברי הרמב"ם⁴ ואדמו"ר הזקן⁵ בהלכות שכירות ע"ד הלימוד מ"מ⁶ ביעקב⁷ "כי בכל כחי עבדתי את אבייך", שעי"ז מקבלים השכר ד"ויפרוץ האיש מאד מאד", וההוראה בעבודה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), וגדפס בלקו"ש חכ"ה ע' 139 ואילך. ואח"כ אמר:

וזהו גם ההוראה לכאו"א שצריך לילך בשליחותו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר — שאע"פ שבשביל זה צריך לצאת מבית מדרשם של שם ועבר, ולמעלה מזה, שצריך לצאת מד' אמותיו של יצחק, ולילך בריחוק מקום, עליו לדעת שאין זה רק לטובת המקום, אלא גם לטובתו הפרטית, כיון שעי"ז נעשה אצלו העילוי ד"מאד מאד". והענין בזה:

כשם שבנוגע להקב"ה מצינו שהעולמות העליונים הם באופן של ירידה מאור פניו ית", ודוקא ע"י ירידת הנשמה למטה לעבוד עבודתה בבירור הגשמיות אזי לוקחים העצמות — כן הוא גם בצדיקים שדומים לבוראם⁸.

וכיון שכן, צריך לידע, שכאשר נמצאים כאן, לא לוקחים עדיין את העצם של הרבי; את העצם של הרבי לוקחים כאשר הולכים בשליחותו, ודוקא למקום רחוק, וכפי שכבר דובר כמ"פ⁹, שיחד עם השלוחים הולך העצם של הרבי.

ח. וזהו גם הוראה אלינו בענין השליחות:

ידוע שרבותינו נשיאנו היו שלוחים שלוחים — כפי שה' בימי אדמו"ר האמצעי, ששלח שלוחים לארץ הקודש, וכמסופר¹⁰ שבתחילה לא רצו לנסוע, עד שהבטיח לשלוח להם את מאמרי החסידות, וה' שולח להם המאמרים בכתב יד קדשו. וזהו הסיבה שבארץ ישראל נמצאו הרבה ביכלאך מתורתו של אדמו"ר האמצעי.

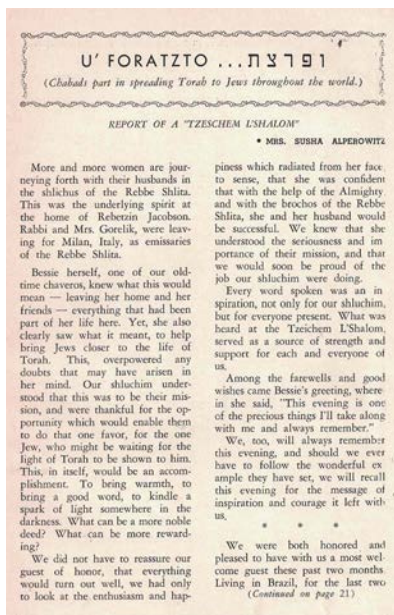
והנה, הסיבה לכך שלא רצו לנסוע היא — בגלל שעי"ז יחסר להם בהענין ד"מאד" פעם אחת. ואעפ"כ שלחו אותם, לא רק לטובת המקום, אלא גם לטובת עצמם, כיון שעי"ז מגיעים להעילוי דמאד מאד ב"פ.

וכן הוא גם בכל הדורות, עד לדור האחרון — שכאשר נוסעים בשליחות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא הדור, צריך לידע שאין זה רק לטובת המקום, אלא גם לטובת השלוחים, שעי"ז נעשה אצלם הענין ד"ויפרוץ האיש מאד מאד", דהיינו פריצת כל הגדרים, שזהו ע"י הפצת החסידות בשופי.

וכהסיפור¹¹ אודות החסידים של אדמו"ר האמצעי, שבא' הלילות כשה' מזג האויר טוב ("א' גוטע פאגאדע"), חזרו המאמר חסידות בחוץ, ובינתיים התחיל לרדת גשם, וכאשר הבחינו שיצא גוי מבנין אחד, נכנסו ה"חזורים" לשם להמשיך בתורת המאמר, ואח"כ נודע שה' זה מקום "שאסור להכנס אליו, ובפרט לרבני תורה. ונתבלבלו החסידים מזה, ונכנסו לאדמו"ר האמצעי, ואדמו"ר האמצעי שחק ("האט זיך אויסגעלאזט") מכל המאורע.

וזהו אמיתית הענין ד"ופרצת" — שאפילו הגדרים שיש להם לכאורה אחיזה בשלחן-ערוך, נפרצים גם הם!





צאתכם לשלום ע"י נשי חב"ד:

הארגון "נשי חב"ד ערכו "צאתכם לשלום" עבור אמא, וזה פורסם בירחון "די אידישע היים", שי"ל ע"י אגודת נשי ובנות חב"ד, בחוברת הראשונה:

ט ע ט י ג ק י י ט ן פ ן ק א ו נ ס י ל

באריכט פון אלגעמיינע אקטיוויטעטן

דער קאונסיל האט אויך לעצטענס דורכגעפירט צוויי אלגעמיינע צוזאמענקונפטן, (נאך דעם יום טוב סוכות און נאך י"ט כסלו), ווי אויך א "צאתכם לשלום" פאר הרבנית בתי גארעליק וועלכע איז אָפּגעפאָרן צוזאמען מיט איהר מאן הרב גרשון מענדל גארעליק קיין מילאנא, איטאליע אין דעם רבי'נס שליחות.

(פרטים וועגן די צוזאמענקונפטן געדרוקט אויף זייט כד און וועגען דעם "צאתכם לשלום" אויף זייט 13).

* * *

ובחלק האנגלי של האידישע היים חוברת א

המזכיר הרב י"ל גראנער רשם ביומנו:

[יום] א י"א כסלו: [הרבני] שאלני בדבר הצאתכם לשלום דאתמול [מוצש"ק]. מתחילה אמרתי שישבו עד שעה 6 בבוקר, ועשה בידיו בתור פלא עד שעה 6! זייער פיין. מי התוועד? וסיפרתי סדר הנואמים ושאל מה ע"ד הנוסעים בעצמם, ואמרתי שלא הי' במצב כזה שיוכל לנאום.

שאל מה ע"ד נוארק ולא ידעתי מה לענות. [אולי הכוונה למה שנאמר לעיל בפרק ד].

[יום] ב י"ב כסלו: שאל: נו וואס פאר א גילויים זיינען געווען נעכטן [בצאתכם לשלום השני שהתקיים בליל יום ב], צי ס'איז געווען אורות בכלים אדער ווי מוצש"ק.

אמרתי ע"ד שתיית המשקה שכ"ק אד"ש אמר לגמ"ג על יחידות. שאל פון וואנעט ווייס מען וואס איך האב עם געזאגט (כי הוא בעצמו סיפר) נו, אז וואס? שמע ולא אמר כלום.

(כשדיבר אודות המשקה האט ער געשמיכלט).

בהתאם לנסיעתו היום של רגמ"ג שיי' מיהר בהדפסת השיחה דשבווע זה, שיוכל הנ"ל לקחתה עמו. [ראה להלן כשהם היו על המטוס]

כ"ק אד"ש בא חזרה מביתו בשעה 5:40 ורג"מ עמד אז לצאת מסד"ש ושאל כ"ק אד"ש אם נוסעים כעת וענהו כן, והראה לרג"מ שיצא וכל אלו הנוסעים ללוותו, וכ"ק אד"ש עמד כל העת עד אשר האוטוס נסעו. שרו הניגון ופרצת.

וכפי שאבא התבטא פעם כשדיבר בערגה על השניות האלה, כשהם נכנסו למכונית וראו איך שהרבי עומד, שאז ראו את ההרגשה של "קשה עלי פרידתכם" שא"א לתארה...

ובשעה טובה ומוצלחת, ביום ב' יב כסלו ה'תשי"ט הורי נסעו צלחה בשליחות הקדושה לאיטליא, אבל לא ישר לאיטליא, אלא כמ"ש במכתב להראב"ג דלעיל (ע'...) שנסעו דרך פאריז, ושהו שם עד יום ב' י"ט כסלו שאז הגיעו למילאנו, וכדלקמן בפרק ט.



הנסיעה לפאריז

קהל גדול של אנ"ש, התמימים והמשפחה ליוו את הורי לשדה התעופה, ובפרט שהרבי יצא ללוותם (כמסופר לעיל). הורי תמיד סיפרו שכשהם כבר היו על המטוס, הנה לפני שסגרו הדלתות, ידידו היקר של אבא רי"ל ראסקין בא במרוצה על המטוס והביא לאבא את השיחה בשליחות הרבי [כמדומני ששמעתי פעם שהיו הגהות של הרבי על השיחה אבל לא מצאתי עדיין]. וראה לעיל (בפרק הקודם) שהריל"ג כתב אודות זה ביומנו.

מצאתי טיוטא שאבא הכין כנראה מכתב לכתוב לרבי ובין השאר כתב:

[להשלים הסיפור עם התניא]

מצאתי טיוטא ממכתב של אמא לרבי וכך כתבה בין השאר:

אונזער רייזע ביז פאריז איז געווען גאר א פיינע בפרט אז כ"ק אדמו"ר שליט"א האט אונז באגלייט האט דאס געמאכט אויף אונז אן אייביקן איינדרוק.

מיר זיינען אנגעקומען דינסטאג [י"ג כסלו] נאך מיטאג, און מיטוואך [י"ד כסלו] בין איך געווען זייער מיד זיינען מיר בכלל ניט געגאנגען ערגעץ. אבער דאנערשטאג זיינען מיר געגאנגען צו באזוכן די בית רבקה און די ישיבה. אזוי ווי איך קען ניט גוט ריידן לשון הקודש האט גרשון מענדל מיט זיי גערעדט און נאכער איז ער ארויס מיט דער מנהל און איך בין געבליבן מיט זיי און איך האט געזונגען מיט זיי. פריער האב איך זיי אויסגעלערנט דער נייער ניגון און נאכער האבן זיי מיר געבעטן איך זאל פאר זיי זינגען "פדה בשלום" און נאך אסאך.

צום סוף האבן די מיידלאך געפרעגט אויב זיי קענען שרייבן צו מיר האב איך געזאגט אויף יע. מיר האבן זיי געגעבן א בילד פון כ"ק אדמו"ר שליט"א ווייל זיי האבן ניט געהאט און אויך זיי געוויזן עטליכע בילדער וואס מיר האבן מיטגעבראכט.

מוצאי שבת האבן די נשי חב"ד צוזאמען געקומען און איך האב זיי איבערגעגבן צוויי שיחות. די ערשטע איז געווען פון י' כסלו וועגן שלוחים פון רבי'ן און די צווייטע איז געווען פון ש"ת [שמחת תורה] וועגן דן און שבט אשר און כבודה בת מלך פנימה.

נאכער האבן זיי מיר געבעטן זינגען פאר זיי אביסל.

בייטאג האבן מיר אויך פארבראכט צוליב דער חתן. יעמולט האב איך נאר דערציילט וועגן כ"ק אדמו"ר שליט"א און אויך אביסל געזונגען.

אך האב געטראכט עפעס צוגרייטן פאר י"ט כסלו אויך, אבער זיי האבן מיר געזאגט אז די פרייען קומען ניט צונויף. אבער אז זיי האבן באקומען דעם טעלעגראם פון רבין, זיינען זיי צוזאמען געקומען אבער ס'איז געווען אביסל שפעט און איך האב ניט געהאט קיין צייט צוגרייטן האב מיר סתם פארבראכט א וויילע.

מאנטאג [י"ט כסלו] זיינען מיר ארויסגעפארן [למילאנא] נאך צוויי און אנגעקומען ביינאכט.



הגיעו למילאנו - י"ט כסלו ה'תשי"ט

אבא ואמא נסעו למילאנו ביום ב' י"ט כסלו עם טיסה Air France בצהריים, והגיעו לעת ערב. היות ושדה התעופה נמצא מרחק-מה מהעיר, החברה סידרה אוטובוסים שמביאים את הנוסעים העירה, Piazza Cordusio (ככר גדול) ושם חיכה עבורם הרב החסיד השו"ב ר' יעקב גאנזבורג (כפי שיסופר אודותו להלן בפרק??) לקבל את פניהם, והוא הביא אותם אליו הביתה. ואחרי זה הגיע ר' אהרן טונבוים (כפי שיסופר להלן בפרק?? אודותו) והביא אותם אל הבית של ר' יוסף לוי, שהוא הי' המלמד בעיר (כי שיסופר להלן בפרק??) ושם שהו כמה שבועות עד שעברו לדירתם הקבועה [עד תשנ"ד] ב-Via Giulio Uberti 41.



ואכן ביום הגעתם למילאנו, ביום השני, י"ט כסלו ה'תשי"ט, הנה עוד באותו יום נתקבל מברק מהרבי:

המברק הוא על שם: **גרליק גנזבורג ציפל אנ"ש וויא רעציא 8 מילאנו** [Via Rezia 8] הוא הכתובת של משפחת גאנזבורג: **לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי' תכתבו ותחתמו התועדות שמחה ופעילה. חי"ק.**

הרב גנזבורג ואבא ישבו והתוועדו באותו לילה לכבוד י"ט כסלו.

באותו לילה, במרחק אלפי קילומטר ממילאנו, ערך הרבי ב"בית חיינו" התוועדות קודש לרגל חג הגאולה, כהרגלו בקודש מידי שנה ביום זה.

באותם שנים בהם החלו חסידים לצאת בשליחות הרבי להפצת יהדות, היה הרבי מורה במהלך ההתוועדויות לקרובי משפחתם של השלוחים לומר 'לחיים' בעבורם.

בהתוועדות י"ט כסלו נשא הרבי שיחת קודש מיוחדת בתכליתה ובמעלתה של היציאה בשליחות, ולאחר הדברים הורה הרבי שא' מקרובי הורי, שהגיעו באותו יום לשליחותם, לומר 'לחיים' בעבורם.

וכך מופיעים הדברים ברשימת ה'הנחה' מהתוועדות זו:

התכלית אינה לימוד מאמרי השכלה, אלא בהכרח שיומשך גם בלימוד מאמרי עבודה, עם "בכ" בנוגע לפועל.

התכלית אינה להיות בחור טוב ("א' פיינער בחור") שיושב ב"תומכי תמימים", ונותנים לו כל הענינים השייכים אליו, ואחר כך כשאומרים לו: שמע, רוצים לבצע על ידך שליחות - מתחיל לטעון: למקום פלוני - אינו רוצה לנסוע, מקום פלוני - אינו לפי כבודו, ובמקום פלוני - ירמסו אותו; ובכלל - למה לו להתנתק מ"אור" ולנסוע "לחושך", מוטב שישאר בין ד' כתלי הישיבה, ואילו בנוגע לביצוע השליחות - "שלח² נא ביד תשלח"...

- ובפרט על פי המבואר במדרשי חז"ל³ ש"שלח נא ביד תשלח" קאי על משיח, כך, שיש להשאיר זאת למשיח;

1 תו"מ התוועדויות חלק כד עמוד 280 ואילך.

2 שמות ד, יג.

3 לקח טוב עה"פ. וראה פרדר"א פ"מ. וראה גם לקו"ש חי"א ע' 8. וש"נ.



משיח יקבץ נדחי ישראל⁴, ואילו הוא ישב וילמד נגלה דתורה ופנימיות התורה, ויהי יהודי טוב עם זקן לבן... ואת השליחות - יבצע הרבי הנשיא על ידי מישוהו אחר!

ובכן: על ידי הנהגה כזו - לא מגיעים ל"פניך הוי'", וגם לא ל"פני", פנימיות הנפש, ועד שכאשר חסרה הפנימיות, אי אפשר לדעת מה יהי' סוף כל סוף עם החיצוניות...

ולאידך גיסא - ביאת המשיח נעשית על ידי הפצת המעיינות חוצה⁵: כאשר נוסעים למקומות כאלו שהתורה פוסקת שהם נקראים בשם "חוצה" - הרי זה יכול לפעול התגלות היחידה שבנפש, שזהו ענין משיח הפרטי⁶, והתגלות היחידה הכללית של כללות נשמות ישראל, שנמשכת ובאה על ידי משיח הכללי של כל בני ישראל⁷, נשמה בגוף, ברמ"ח אברים ושס"ה גידים.

וזהו מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר שלח שלוחים בכל מקום (וגם עתה ישנם הספיחים וגידולי גידולין⁸) - שאין זה ענין של עינוי, אלא הם אלו המובחרים שממשיכים את משיח למטה מעשרה טפחים!...

ואלו שמתעקשים וחושבים ששיבתם במקום פלוני היא לטובת נפשם האלוקית - הנה אם ה"שלוחים" ירצו לעשות עמהם חסד ולקחת אותם עמם, אזי יזכו גם הם לקבל את ה"שירים" שלהם מהענינים ד"בקשו פני" ו"את פניך הוי' אבקש"!

'לחיים' עבור השלוחים במילאנו

(וסיים הרבי:) כיון שנמצאים כאן כמה מהשלוחים - יאמרו עתה "לחיים" בשמחה ובטוב לבב,

וידעו, שנוסעים הם למדינה פלונית ולמקום פלוני כדי להביא את המשיח עבור כל בני ישראל בכל מקום שהם, כך, שמוכרחים כביכול להגיע לעבודתם ושליחותם בה"חוצה" דוקא, להביא לשם את ה"מעיינות", ועל ידם - את משיח צדקנו, בכל מקום שהוא.

הרבי צוה לשלוחים שיאמרו לחיים, וכן ציווה לכמה מהמסובים שיאמרו לחיים עבור השלוחים - קרוביהם - שנמצאים במקום שליחותם, ולכמה מהם ציווה לומר לחיים על כוס מלא, כוס גדול.

הרבי הזכיר את אבא, "הרב גרשון מענדל גרליק", באמרו, שהגיע היום למילאנו, וחוגג שם י"ט כסלו.

ברשימה נוספת מאותה התוועדות, מפורט יותר⁹:

איר וועט אפשר נעמען פאר הרב גרשון מענדל גרליק וואס איז היינט אנגעקומען אין מילאן און פראוועט דארטן י"ט כסלו. וואו איז דא זיינער א נאענטער קרוב? מענדל מרזוב גרשון מענדל פארדינט אויף א גרויסן כוס!

[תירגום: "הרבי אמר לאחד לקחת כוס מלאה. אולי תיקחו עבור הרב גרשון מענדל גרליק שהגיע היום למילאנו, וחוגג שם י"ט כסלו. היכן נמצא קרוב שלו? מי קרוב משפחה שלו שנמצא כאן? אין מישוהו יותר קרוב? נו שיהיה כך".]

4 רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

5 אגה"ק דהבעש"ט (כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ).

6 ראה תניא אגה"ק ס"ד.

7 ראה רמ"ז לזח"ב מ, ב (מק"מ קמז, ב), לזח"ג רס, ב (מק"מ קצ, ב).

8 ראה תניא אגה"ק סז"ך וביאורו.

9 שיחות קודש תשי"ט כך ???



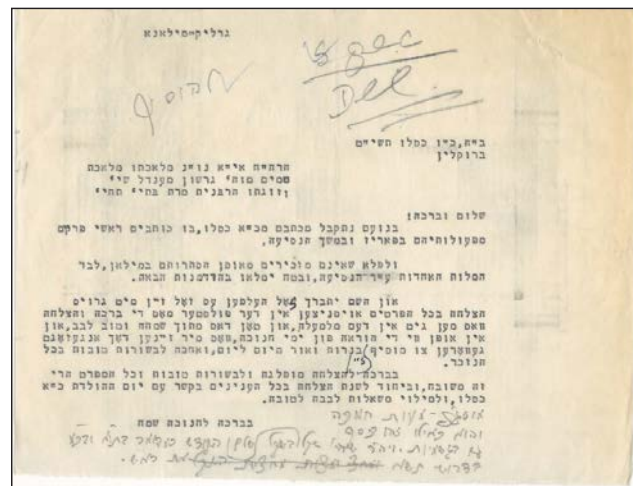
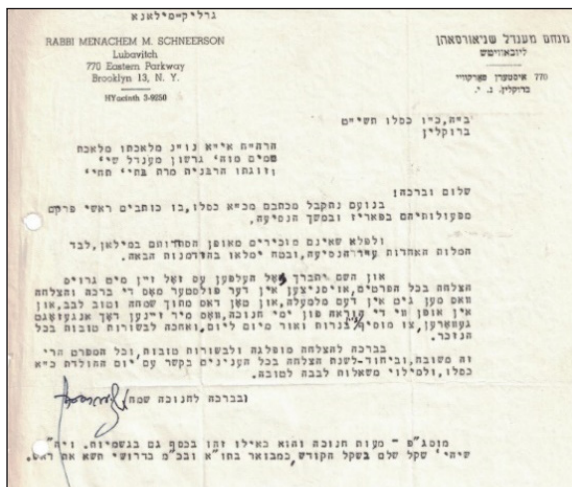


מיד באותו ערב הורי שלחו מברק לרבי שהם הגיעו בשלום:

"הגענו לשלום למילאן - גרליק"

הכתובת שכתבו על המברק הוא Via Fontana כי זה הי' הבית של המלמד ר' לוי [שיסופר עליו בהמשך]

יומיים אחרי זה, הורי כתבו מכתב לרבי עם ר"פ מפעולותיהם בפאריז והגעתם למילאן (ראה לעיל בפרק ח טיוטא ממכתבה של אמא), ותוך כמה ימים הרבי ענה להם במכתב מתאריך כ"ו כסלו: ולחביבותא דמילתא, הוספתי כאן גם העתק מהכ"ק של המכתב:



ביה, כ"ו כסלו, תשי"ט
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"ע עוסק בצ"צ מלאכתו שלום שמים
מו"ה שלום שי

שלום וברכה!

קבלתי הידיעה התלפזזת בהנוגע לבריאות בתו מרת קעניא תחי, ובעת רצון אוכירה על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבניימ זי"ע להמסטרך לה, ובטח יבשר טוב בזה, בטוב הנראה והנגלה. זי"ע נתקבל מכתב מחתנו ובתו - שליט"א - ממילאן, ונהייתי במאד לקרות בו ר"פ משהותם ועניניהם בהיותם בפאריז, והעיקר מצב רוחם, כפי האפשרי לבחון מבין השיטים, ותקותי חזקה ביותר, שיצליחו בהצלחה מופלגה בדבר השליחות והתועלת, ומתוך ספק נפשי גדול וברכת חשיית והצלחתו, וגם בעניניהם הפרטים.

וע"פ ההתקשרות של הורים לבנים, הנני כותב עדי"ן גם לכת"ר ווונגו תחי, ויהי רצון מהם ומכל יו"ח שיחיו רוב נחת אמיתי, הוא נחת יהודי חסידותי, מתוך שמחה וטוב לבב והצלחה גדולה בפעולותיהם גם בשטח תביד.

בברכה לחנוכה שמח ולבש"ט,

מ. שניאורסאהן

ובאותו יום כתב הרבי להסבא הרה"ח הרה"ת ר' שלום פוזנר:

תם ונשלם הצאתכם לשלום וההגעה למילאן. כאן התחילה פרשה חדשה בחייהם של הורינו הנקראת "השליחות למילאן". כפי שיתואר בחלקים ופרקים הבאים.



הוספה

לשלימות פרק זה – רציתי להביא הבא לקמן שהוא מתוך ראיון אישי שנתן ר' מיכאל מרגולין שי' ביום שלישי ג' טבת ה'תשפ"ג בביתו ברחוב קצנלבויגן בהר נוף בירושלים לידידי היקר ר' מנדי שי' דיקשטיין.

בשנת תשי"ד יצאתי מהארץ במסגרת 'חילופי סטודנטים' עם בחורים אמריקאים והגעתי לשיבת 'תורה ודעת' בבברוקלין בקיץ, ושם התקיים 'קעמפ מתיבתא' לתלמידי הישיבה שהשתתפו גם כמה מהבחורים חסידי חב"ד (קעמפ 'גן ישראל' החב"די עוד לא התחיל) ובניהם גם הרב גרשון מענדל גרליק ע"ה שהיה אז בחור, וביחד איתו אני זוכר גם את הרב אברהם שם טוב, והרב בוגלמינסקי שיחיו, במהלך הקעמפ יצא שהרב גרליק ואני התחברנו מאוד, כנראה בגלל שהוא ידע לדבר בעברית והאידיש שלי בתחילת הדרך בארצות הברית הייתה קלושה מאוד, וכך דיברנו הרבה במהלך הקעמפ.

כשחזרנו לנו יורק פגשתי אותו ושאלתי אותו: 'גרליק, מה אתה עושה?' הוא ענה לי 'אני לומד בישיבה ב'דין סטריט'.

שנה אחרי כן נפגשתי איתו ושוב שאלתי אותו: 'מה אתה עושה?' והוא ענה: 'אני לומד', המשכתי לשאול: 'עד מתי תלמד?' והוא ענה לי: 'עד שהרב'ה יגיד לי'... וככה זה היה במשך כמה שנים.

שנה אחת הוא סיפר לי שהוא עומד להתחתן, נו, יפה מאוד! 'ומה יהיה אחרי החתונה?' הוא עונה 'אני ממשיך ללמוד עד שהרב'ה יגיד לי אחרת'.

זמן מה לאחר חתונתו פגשתי שוב את גרשון מענדל גרליק והוא מספר לי בשמחה שהוא נוסע לאיטליה, שאלתי אותו מיד: 'מה יש לך באיטליה?' הוא ענה לי ש'הרב'ה שלח אותי לעשות יידישקייט באיטליה'. שאלתי אותו: 'אתה יודע איטלקית?' יש לך כסף? הוא ענה לי: 'אני לא יודע אפילו מילה אחת באיטלקית' ובנוגע לשאלה השניה הרבי נתן לי 100 דולר ולאישתי 100 דולר וביחד יש לנו 200 דולר, ועם זה אנחנו הולכים לכבוש את העולם.

ומאז ניתק הקשר.

עברו מאז בין שלוש לארבע שנה מאז, פעם אחת נסעתי עם אשתי לאיטליה וחיפשנו אוכל כשה, במהלך הסיום אמרתי לאשתי שעד שאני במילאנו, אני רוצה לפגוש את חבר שלי הרב גרליק.

שאלתי את המוכר בחנות הכשרה האם יש פה איזה בית כנסת באזור והוא אמר לי את הכתובת, בתחילה לא מצאנו את הבית, עד שזיהיתי בקומה הראשונה מזוזה ענקית, משהו שלא נראה כמו בית פרטי והבנתי שזה הבית כנסת, פתחתי את הדלת ואכן ראיתי שיש פה המון אנשים הנמצאים בין מנחה לערבית ורב עומד ביניהם ומוסר שיעור, נכנסתי והתיישבתי בסוף השולחן, ואז קלטתי שזה הרב גרליק ידידי מנועה, אומנם מבוגר יותר בארבעים שנה אבל אני עדיין זוכר אותו.

לאחר שהוא גמר את השיעור והתפללנו מעריב אנשים עמדו בתור לדבר אתו, אמרתי לאשתי שתמתין כי אני רוצה לדבר אתו אחרון, כשהגיע התור שלי אמרתי לו: 'הרב גרליק, אתה זוכר אותי? גם אני השתניתי בארבעים שנה...' הוא הסתכל עליי, ולא זיהה אותי, אבל כשאמרתי לו 'קמפ מתיבתא' הוא מיד צעק מרגולין! וחיבק אותי ונישק אותי.

כמובן שהוא הזמין אותנו אליו הביתה, ודאג לנו לאוכל להמשך הטיול, היה ממש ערב נהדר.

ולסיפור יש המשך, המשכנו בטיול וביום שישי לקראת שבת הגענו לוונציה, כשהגענו חיפשנו מלון זול ולאחר שמצאנו חדר הלכנו לחנות מקומית בה קנינו ירקות ופירות, והתכונו לשבת.



אנחנו מוכנים לשבת, וכעת נותר ללכת לגטו לתפילת קבלת שבת, הגענו לבית הכנסת והוא היה מלא וגדוש במתפללים, שאלתי מיהו האם כל שבת יש כזה מניין והוא ענה לי שהשבת יש אופרוף של רב בית הכנסת ולכן הגיעו כל הקרובים והחברים שלו, חזרנו אחרי התפילה למלון וסעדנו את הסעודה של ליל שבת.

למחרת, שוב בית כנסת מלא היו שם המון ישראלים והיה שמח מאוד, לאחר התפילה יצאנו מבית הכנסת וממש בפתח עמדו שני בחורים ששאלו אותנו 'איפה אתם אוכלים בשבת?' אמרתי: להם שיש לנו אוכל במלון, ואז אורו עיניהם והם הזמינו אותנו לבוא איתם, כל נסיונותינו להסביר שאין צורך ואנחנו מסודרים כבר עלו בתוהו, וכך הובלנו איתם אחר כבוד לביתם.

חשבנו שאנחנו היחידים המוזמנים אליהם ולכן הם התעקשו שנבוא, אבל כשהגענו הביתה ראינו שולחן ענק שיושבים בו למעלה ממניין אנשים, ומה שמעניין הוא שכל זוג שהיה שם, היה מארץ אחרת.

עשינו קידוש, ישבנו וסעדנו סעודת שבת והיה באמת יפה, במהלך הסעודה שאלנו את אחד הבחורים שהזמין אותנו האם הם גרים בבית הזה, והוא ענה לנו שהם בכלל גרים במילאנו.

לפליאתי הוא המשיך וסיפר כי יש לו שליחות, וכל יום שישי הוא וחברו נוסעים ממילאנו לוונציה לדאוג ליהודים שמגיעים לעיר המתוירת הזו לסעודות שבת.

שאלתי אותו מי האחראי עליך שנתן לך את השליחות והוא ענה לי הרב גרליק...

וכך בעצם סגרתי מעגל, אחרי שלא הבנתי איך האברך הצעיר נוסע למקום שבו הוא לא מכיר את השפה עם 200 דולר ביד וזכיתי לראות גם את הפעילות שלו עצמו וגם את הפעילות של שליחיו בכל איטליה.





לזכות

החתן הרה"ת מנחם מענדל שי'
והכלה המהוללה מרת חי' מושקא תחי'

לרנר



שיזכו לבנות בית נאמן בישראל בנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים
במאור שבתורה זו היא תורת החסידות